БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

37-хи жэлээ гарана

№ 32 (9171)
ФЕВРАЛИИН 7
ВОСКРЕСЕНИ
1960 он

Сэн 20 мүнгэн

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ УЯЛГАНУУДАЙ ДҮҮРГЭЛТЫЕ САГ ҮРГЭЛЖЭ ШАЛГАХА ХЭРЭГТЭЙ

100-һаа—300!

Хүдөө ажахые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа, долоон жэлэй хоёрдохи жэлдэ бүри һайнаар хүдэлхэ үнэн зүрхэнэй хүсэл зориг хүн бүхэнэй досоо түрэнэ бшуу.

Партиин ЦК-гэй декабриин Пленумдэ хабаадаһан Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхозой хонишон, Социалистическэ Ажалай Герой Балдама Доржиевагай һайшаалта үүсхэлые халуунаар дэмжээд, бидэ, Мухарай отарын хонишод 1960—1961 онуудта 100 эхэ хонин бүриһөө 300 хурьга абажа түлжүүлхэ гэжэ шиидээбди. Тиихэдээ хонин бүриһөө жэлдээ дунда зэргээр 3,2 килограмм нооһо хайшалха уялга абаабди.

Манай хоёр отарада хамта 1200 эхэ хонид тоологдоно. Жэлэй эхинһээ хойшо эндэмнай бүхыдөө 750 хурьган абтаад, булта бүрин бүтэн түлжүүлэгдэжэ байна. Байгша оной түрүүшын хоёр һарын туршада гэхэ гү, али март гаратар отарадамнай 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьган абтаха аабза гэжэ найданабди.

Январь, февраль һарануудта 300 гаран хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэбди. Ставрополиин суута хонишон И. Малашенкын жэшээгээр отарадаа түлгэнүүдэй үшөө нэгэ отара эмхидхэхэмнай. Июнь һарада 400 түлгэ хонидые үрэжүүлээд, энэ оной декабрь һарада хурьгалуулхабди. Мүн ерэхэ жэлдэшье түлгэнүүдые үрэжүүлжэ, хурьга олоор абаха арга бии.

Ажал, хүсэ зөөри багаар гаргажа, хонидойнгоо тоо толгой түргэн олошоруулхын зорилгоор манай хонишод түл абалгын үедэ нэмэжэ үгтэдэг хурьгашадһаа арсаа. Тиигэжэ хонишоднай өөһэдөө хурьгадаа абадаг болохонь. Манай эндэхи хоёр отарада оройдоол хоёр хурьгашад хүдэлхэ юм. Тэрэнэй ашаар ажалай бүтээсэшье нилээд дээшэлээ.

Бидэ үнгэрһэн жэлдэ өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ, зелёнко, витамин ехэтэй үбһэ бэлэдхэһэн байнабди. Мүн 200 тонно силос дарагдажа абтаа. Мүнөө жэлдэ сабшалангаа үргэдхэжэ, 60 гектарта зелёнко, 10 га газарта ячмень тарихабди. Тиигэжэ хони, хурьгадтамнай жэлдээ хүсэд хүрэхэ үбһэ, тэжээл бэлэдхэгдэхэ ушартай.

Хони, хурьгадаймнай байрашье һайнаар заһабарилагданхай. Нарай хурьгадай дэбдихэрые зузаанаар хээд, тэрэнээ үдэр бүри һэлгэнэбди. Тиимэһээ тэдэнэй дорооһоо дааража үбшэлхэ ушар үгы болсо. Хонишон бүхэн һүниндөө ээлжээгээр манажа, хурьга абана. Абтаһан хурьгад эхэтэеэ суг тусхай таһалгануудта байлгагдажа түлжүүлэгдэнэ. Хурьгалһан хонидые һайнаар эдеэлүүлнэбди. Тэдэндэ садатарнь силос үгтэдэг. Хонид үдэртөө хоёр дахин уһалагдана. Гадна кормушка доторнь модоной шэлбүүһэ, мел, жэжэлэгдэһэн хирпиисэ ходо байлгадагбди.

Манай ажалда элдэб бэрхэшээл, дутагдалнуудай али олон ушарха байһаниие һайса мэдэрнэбди. Теэд тэрэнһээ айха, тунхарихагүй байһандаа булта этигэнэбди. Манай ажалда колхозой правлени, партийна эхин организаци туһалдаг.

Тиигээд Кяхтын хониной совхозой Усть-Киранай фермын Федор Осеевэй даадаг отарын хонишодые социалистическэ мүрысөөндэ уринабди.

Мүрысэн ажаллаял, иүхэд хонишод!

Б-С. Доржиев,
Кяхтын аймагай «Дружба» колхозой Мухарай отарын ахалагша хонишон.

УЯЛГА АБААЛ һАА, ЗААБОЛ ДҮҮРГЭХЭ

Һаяхан КПСС-эй Баргажанай айкомой пленум боложо, партиин Центральна Комитедэй Пленумэй дүнгүүд, аймагай партийна организациин зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

—Баргажанай аймаг мал ажалаараа республика соогоо томо аймагуудай нэгэн болоно. Тиимэһээ, һү, мяха, нооһо болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые абаха асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ аймагайхил ехэхэн хубитаяа оруулха ёһотой. **Долоон жэлэй хоёрдохи жэлдэ эндэхи колхозууд 45 мянган центнер мяха абажа, 1959 онойхиһоо мяха абалгые 1,5 дахин дээшэлүүлхэ, һү һаалгаяа 100 мянган центнертэ хүргэжэ, урда жэлэйхиһээ 1,3 дахин ехэдхэхэ, 6630 центнер нооһо, 2 миллион үндэгэ гүрэндэ тушааха арга боломжотой.** Тиин энэ зорилгоёо бэелүүлхэ асуудалые аймагай партийна организаци шухалын шухалада тоолохо ёһотой. Мүнөө жэл «уялга абаал һаа—дүүргэ» гэһэн уряа доро булта хүдэлмэрилхэ зэргэтэйбди,—гэжэ партиин айкомой секретарь Б. С. Семенов хэлээ.

—КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые манай хонишод ехэ халуунаар угтаа. Үнгэрэгшэ зун хонишоднай өөһэдөө үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ, мүнөө хонидоо һайнаар эдеэлүүлжэ байна. Хониднай хүсэ шадалтайгаар үбэлжэжэ, олоороо хурьгалжа эхилээ. Жэлэй эхиндэ социалистическэ уялга абахадаа, 100 хонин бүриһөө 115 хурьга абахабди гэжэ мэдүүлээ һэмди. Теэд арга боломжоёо һайнаар хаража, тооложо үзэхэдөө, 1960 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абахабди гэжэ эндэ мэдүүлхэ байнаб,—гээд Барханай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Н. Н. Аюшеев мэдүүлээ.

—Манай Мүргэнэй хонишодой олон бригада мүнөө жэл дээшэлүүлэгдэһэн уялганууды абажа байна. Коммунистнууд Сама Гармаевагай, Янжима Очировагай, үнинэй хонишон Чимит Замбулановагай даажа байһан отаранууудай хонишод 2 жэлэй туршада хонидоо 3 дахин хурьгалуулжа, 100 хонин бүриһөө 280—300 хурьга абаха байһанаа мэдүүлээ. Тэдэнэр мүнөө 280—320 хүрэтэр үбэлэй хурьгадые абаа,—гэжэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Д. Шагдарон хэлэбэ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Г. Цыденов иигэжэ хэлэбэ:

—Манай колхоз 1960 ондо 5400 центнер мяха абажа, тэрэнээ 1958 онойхиһоо 2 дахин дээшэлүүлхэ байна. Тэрэшэлэн һү һаалга, нооһо хайшалалга эрид дээшэлүүлэгдэжэ, долоон жэлдэ хараалагдаһан хэмжээ-ябуулганууд 1963 ондо дүүргэгдэхэ юм.

Пленум дээрэ үгэ хэлэгшэд 1960 ондо абаһан уялганууда бэелүүлхын тулада жэлэй эхинһээ хойшо эрид шангаар тэмсэхэ, малшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ, мүн эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха асуудалнуудта онсо анхаралаа хандуулаа.

О. Раднаев,
манай корр.

Дээдэ шагнал барюулагдаба

«Эрдэм» совхоздо ажалшадай суглаан болобо. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй үмэнэһөө КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Хахалов энэ совхозой хонишон Балдама Тугжиевна Доржиевада Ленинэй орден, «Хадуур ба балта» гэһэн алтан медаль барюулаад, саашадаа ехэ амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ.

Суглаан дээрэ олон хүн үгэ хэлэжэ, гүрэн түрынгөө дээдэ хайрада хүртэһэн Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Доржиевае халуунаар амаршална. Трибунада совхозой 4-дэхи фермын ахалагша хонишон Цырен-Доржи Норбоев гараад, иигэжэ мэдүүлээ:

—Совхозойнгоо юрын хонишон Балдама Тугжиевна Доржиевада Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоһондонь ехэ баяртай байнабди. Энэ жэл отарынгаа 100 хонин бүриһөө 120 хурьга, хонин бүриһөө 4,5 килограмм нооһо хайшалхаб.

Суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Хахалов, КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Л. В. Власов, совхозой 3-дахи отделениие эрхилэгшэ нүхэр Э. Б. Базаров гэгшэд үгэ хэлээ.

Т. Гармаев, манай корр.

СОЁЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

...оон жэлэй түсэб болонь урид дүүргэхын түлөө шэнлигаар ажаллажа байһан ...ликын колхоз, совхозуудай, ...ияти болон эмхи зургаануудэлмэрилэгшэдэй ухаан бо... соёл болбосоролойнь эрилдые һайнаар хангаха, сүлөөгаа тааруу зохидоор үнгэргэ...оммунистическэ ёһоор хүмүүарга нүхэсэл тэдэндэ олгохо соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриэй нангин зорилго болоно.

...өөнэй эрхэ байдалда пар... пропагандын бэелүүлхэ зо...нууд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй ...ы соо мүнөө үедэ соёл сур... хүдэлмэриин, илангаяа тэрэ...шидхэхы хубинь—партийна ...ганда туйлай ехэ удхашанар...лонхой гэжэ хэлэгдэнэ. Мүн ...сурталай хүдэлмэридэ олон ...дунданууудай бии байһаниинь ...үлэгдээ. Эдэ дутагдалнуудые ...аха хэрэгтэ соёл гэгээрэлэй ...зургаануудт тон ехэ үүргэтэй. ...нэ соёл гэгээрэлэй эмхи зур...дые ойлгууламжын хүдэлмэ...бодото гуламта болгохыень ...й хүдэлмэрилэгшэдые энэ тог...ялгална.

...ССС-эй XXI съездһээ хойшо ...нэн саг соо соёл гэгээрэлэй ...мэри хараа байса һайжараа, ...турын университет, арадай ..., арадай хоор эмхидхэгдэнэ, ...екци, аман үгын, гэрэл жур...уд, мүн ажалай түрүүшүүл...наука болон техникын аж...лагшадтай залуушуулай үүл...а гэхэ мэтэ олоор үнгэргэгдэнэ. ...й магазинууд болон библиио...үүдһээ номуудые дураахраа ...н абаха шэнэ аргые ажалшад ...гяар угтаа. Республикын уран ...най бүлгэмүүдэй хүгжэлтые ...эгшэ жэлдэ Москвада боло... искусство, литературын декада ...одоор гэршэлээ.

...ёл гэгээрэлэй эмхи зургаануу...хүдэлмэри тэндэхи хүдэлмэри...дэй эдэбхи үүсхэлһээ, эрмэл... оролдолгоһоо гол түл эб дул...даг. Хаана, ямар клуб, биб...ехэдэ шэнэ арга, түрүүшүүлэй ...дүршэл хэрэглэгдэнэб, эдэб... хэр олоор хабаадуулагданаб, ...соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ...түгэлдэрөөр, үрэ ехэтэйгээр ...лагдана.

...итын хүдэлмэридэ бүхы хүсэ...лаа, мэргэжэл шадалбаряа зо...даг, баян дүй дүршэлтэй соё... хүдэлмэрилэгшэд республика...ай бии. Тэдэнэр ажалдаа һайн ...алта туйлана. Жэшээнь ...ажанай аймагай Дэрээнэй ...ой Ленинэй нэрэмжэтэ колхо...клубые даагша Владимир Ба...в иимэ һайн һайхан шэнжэтэй ...удэй нэгэн юм.

...нөө Владимир Баторов клу...даажа эхилһээр жэлһээ үлүү...н болобошье, хүдэлмэреэ ажа...лтай, колхозой ажалтай нягт ...колбоотойгоор ябуулна. Улас...ондын, орон дотор хи шухала ...ала хэмжээ-ябуулганууудтай, ...он жэлдэ колхозойнгоо хараал...үсэбтэй колхозниигуудаа танил...ха, тэдээндэ марксизм-лени...ын суртал тайлбарилжа үгэхэ, ...мунистическэ партийнгаа поли...а ойлгуулха зорилгоор лекци, ...дэлнүүд, асуудал-харюугай, ...атическа үдэшэнүүд эндэ үнгэр...нэ, уряа лозунг, диаграмма, ...ат, стенд гэхэ мэтэ хэгдэнэ. ...а уран һайханай бүлгэмэй хү...мэри бүри үргэдхэн һайжаруулаад, драмын кружогой үндэһэ һуури дээрэ арадай театр, хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей нээхэеэ бэлдэжэ байна.

Мүн энэ аймагай Бархан нютагта арадай театр һаяхан нээгдээд, олон акттай зүжэгүүдые амжалтатайгаар табижа байна. Хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абахын тула эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байһан һаалишад, хонишод, механизаторнууд сүлөөтэй сагтаа Х. Намсараевай, Ц. Шагжинай, Д. Батожабайн, Н. Балданогой зүжэгүүдтэ наадана. Хорин табан жэлэй саана хүдөөгэй багша Радна Ешонов драмын кружок эндэ эмхидхэһэн юм. Тэрэ гэһээр энэ ершэ зоригтой, үүсхэлшэ хүнэй хүтэлбэри доро бишыхан кружок арадай театр болотороо урган бэхижэһэн байна бшуу.

Хүдөөгэй ажалшадай байдал үшөө һайхан, удха түгэлдэр болгохын тула үнэн зүрхэнһөө оролдодог соёлой хүдэлмэрилэгшэд олон байна. Бага-Куналейн Культурын байшангай директор Г. Фомин, Заиграйн Ташаланай хүдөөгэй библиотекые даагша Н. Комарова, Иволгын Гильбирын хүдөөгэй библиотекые даагша К. Миронова болон бусадые тэдэнэй тоодо оруулжа болохо юм.

Арад зоной культурна эрилтэ хангаха хэрэг ниитын эмхи зургаануудай үргэн хабаадалгатайгаар шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ КПСС-эй XXI съезд зааһан байна. Соёлой хүдэлмэрилэгшэ өөрөө эдэбхи үүсхэлтэй байхаһаа гадна, олониитын эдэбхи үүсхэлэй урган бадархын түлөө тэмсэхэ зэргэтэй.

Республикадамнай гурбан жэлэй соёлой добтолго ябажа байна. Тэрэнэй ашаар шэнэ клуб, библиотекэ, Культурын ордонууд, культбаза гэхэ мэтэ һүүлэй үедэ олоор баригдаа, город, тосхонууд болбосон түхэлтэй болгогдожо, колхознигууд, хүдөөгэй интеллигенци соёл гэгээрэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Гурбан жэлэй соёлой добтолгодо туйлагдаһан зарим тэды амжалтын хажуугаар дутагдалнууд яһала бии байһаар. Заиграйн, Тарбагатайн, Кяхтын, Торгин, Яруунын болон бусад аймагуудай зарим колхоз, совхозуудта соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин шанар муу, мүнөө сагай эрилтэ ханганагүй, түсэбөөр хараалагдаһан культурна барилга хэгдэнгүй, олонхи ушарта саарһан дээрээ үлэшэнэ. Тэндэхи зарим клуб, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд эдэбхи үүсхэлгүйгөөр, сог залигүйгөөр ажаллана.

Эпээниие саашадаа яашье тэсэжэ болохогүй. Соёлой хүдэлмэрилэгшэ бүхэн үүсхэлтэйгээр ажаллажа, шэнэ арга метод бэдэрхэ, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанайнгаа ажал-ябуулгые совет арадайнгаа агуусхэ ажал хэрэгтэй таарулан зохилдуулха зэргэтэй гэжэ һаяхан үнгэрһэн областной XXII партийна конференциин тогтоол соо заагдана.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэд! Тааналдайл эдэбхи үүсхэлһээ, эрмэлзэл оролдолгоһоо гурбан жэлэй соёлой добтолго амжалтатайгаар бэелүүлхэ, соёл сурталай, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайнаар, гүнзэгыгөөр ябуулха, тиигэжэ арад зоной ухаан бодолой, культурна эрилтэ хүсэд хангаха хэрэг бүримүһэн дулдыдаха байна.

Н. С. Хрущев В. Ульбрихттэй, О. Гротевольтой уулзаба

...ПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев ...ПГ-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь В. Ульбрихттэй, ГДР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ О. Гротевольтой февралиин 5-да ...зааа.

Уулзалга хани халуунаар үнгэрөө, дээдэ тушаалтадай зүбл өөнэй ...охоёо байһантай дашарамдуулгдан Германиин асуудалаар һа...мжануудаа мэдэлсэлгэ болоо. ...рманитай эбэй договор түрүгэнөөр ...талха, Баруун Берлиндэх и таа...гүй байдал зайсуулха зорил...оор Советскэ Союзай болон Гер...ниин Демократическа Республи...н саашадаа гаргаха оролдолго...хай асуудалые нүхэд Н. С. Хрущев, В. Ульбрихт, О. Гротеволь зүбшэн хэлсээ. Бүхы зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа тэдэнэр хүсэд нэгэн һаналтай байба. 1960 оной майда болохоёо байһан правительствонуудые Толгойлогшоной зүблөөндэ бэлэдхэлэй үедэ гаража болохо хоёр талада хамаатай асуудалаар һанамжануудаа мэдэлсэжэл байха гэжэ шиидхэгдээ.

ГДР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Орлогшо, Госпланай Түрүүлэгшэ Б. Лейшнер, ГДР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Орлогшо, Оборонын министр В. Шоф, СССР-һээ ГДР-тэ байдаг Онсо, Бүрин эрхэтэ Элшэн сайд М. Г. Первухин уулзалга дээрэ байлсаа.

УҮСХЭЛ ГАРГАҺАН КОЛХОЗДО

НОЁХОНОИХИД, ХЭР ХҮДЭЛЖЭ БАЙНАТ?

Иимэ асуудалтайгаар Сэлэнгын аймагай XX партсъездын түрүүлэгшэ нүхэр Цыдыповтэ манай редакци телефоноор хандаба. Юуб гэхэдэ, энэ колхоз байгша ондо нёдондонойхиһоо 2,4 дахин ехэ мяха абаха, 2,6 дахин ехэ мяха гүрэндэ худалдаха гэһэн уялга абаһан байгаа.

Редакци: январь һарада гүрэндэ хэды шэнээн мяха худалдабат?

Цыдыпов: гүрэндэ мяхан тушаагдаагүй. Февраль, март һарада 200 гаран центнер мяхан тушаагдахаар бэлдэгдэжэ байна. Тэрэ тоодо 190 центнер үхэрэй мяхан тушаагдаха юм.

Редакци: эбэртэ бодо мал, хони шахан таргалуулха, буруунуудые һайнаар түлжүүлхэ тушаа ямар дүн январьда туйлагдааб?

Цыдыпов: эбэртэ бодо мал шахан таргалуулха гүүртынхид абаһан уялгаяа гэмгүй дүүргэжэ байна. Үхэршэн Бимба Цыбденовэй гүүртын 103 хашарагуудай шэгнүүр дунда зэргээр үдэртөө 800 граммаар нэмээ. Үбэр гэжэ газарта байрладаг Дугар Бадмацыреновэй гүүртынхид 105 хашарагайнгаа тус бүриин шэгнүүр үдэртөө 500 граммаар нэмээгээд байна. Буруушан Цыден Эрдынеев 86 буруунуудайнгаа тус бүриин шэгнүүр үдэртөө 570 граммаар дээшэлүүлээ.

Шахалганда табигдаһан хонидоо шэгнэжэ үзөөгүйбди.

Редакци: түл хэр абтажа байнаб?

Цыдыпов: Январь һарада 1573 хурьган, 16 тугал абтаа. Түл яһала һайнаар абтажа байна. Хонишон Пурбо Биликтуев 520 хурьга абаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлнэ. Тэрэшэлэн Дамдин Цоктоевой отарынхид 310 хурьга бүрин бүтэнөөр томо болгожо байна. Хурьгад гаража үргэлжэлһөөр.

Редакци: мал гарзада ороо гү?

Цыдыпов: үнгэрэгшэ һарада 7 толгой эбэртэ бодо мал, 61 хонин үхөө, тэрэ тоодо 16 хурьган гарзалаа. Үбшэлжэ үхэһэн буруунуудай шалтагаанние элирүүлжэ байнабди.

Редакци: мяха ехээр абаха тушаа үшөө юу хэжэ байнат?

Цыдыпов: түгалнуудые худалдажа абахын тула колхознигуудтаяа договор хэжэ байнабди. Мүнөө үедэ 74 тугал абаха хэлсээн хэгдээ. Гадна колхознигуудай хубиингаа ажахыда тус бүридөө 2 центнер мяха абажа, колхоздоо тушааха гэжэ шиидээ. Тэрэнэй түлөө колхознигуудай хубиин ажахыда байһан эмэ гахайнуудые ороондо оруулжа дүүргэхэ дүтэлөөбди. Колхознигуудтамнай 60 гаран эмэ гахай бии. Тэдэ гахайһаа гараһан поршоонхонуудые колхознигууд түлжөөжэ, колхоздоо тушааха юм.

Редакци: Шубуу олоор үсхэбэрилхэ уялгаяа бэелүүлхын тула юу хэнэбта?

Цыдыпов: энэ талаар Ноёхоной долоон жэлэй һургуулиин һурагшад 10 мянган дальбараа дэгжээжэ, колхоздо тушааха уялга абаад, мүнөө бэлэдхэлэй худэлмэри хэнэ. Тэдэнэр дальбараануудай эдеэлхэ хобоо хобтонуудые дархалжа захалаа.

Редакци: һүн хэр һаагданаб?

Цыдыпов: һанаһанда үшөөл хүрэнэгүй. Январь һарада бүхыдөө 37357 литр һүн һаагдаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 1550 литрээр ехэ болоно.

***

РЕДАКЦИҺАА: Энэ хөөрэлдөөн дээрэһээ харахада, ноёхонойхид абаһан уялгаяа бэелүүлхэ тушаа хүсэд һайнаар худэлжэ биранагүй.

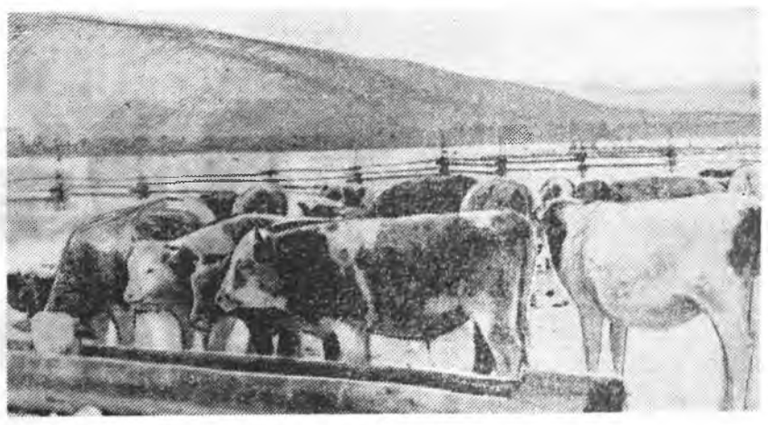

Түнхэнэй аймагай «Искра» колхозой Сэнгэ Бильдуевагай харуулдаг гүүртын 8—9 һаратай буруунуудай толгой бүриин шэгнүүр мүнөө 250—280 килограмм болоно. Н. Дьяковай фото.

Республикын колхоз, совхозуудта наг шэбхэ гаргалга тухай

1960 оной февралиин 1-нэй мэдээн (тонноор)

Аймаг	Таряаланда: 1959 оной октябриин 1-нээ 1960 оной февралиин 1 хүртэтэр гаргаданинь	Таряаланда: Тэрэ тоодо январь һарада	Сабшаланда: 1959 оной октябриин 1-нээ 1960 оной февралиин 1 хүртэтэр гаргаданинь	Сабшаланда: Тэрэ тоодо январь һарада
Б-Кударын	6005	2745	260	—
Баргажанай	3843	2781	4641	2466
Баунтын	250	187	528	115
Бичурын	21097	3874	2665	1496
Зэдын	1780	1111	700	606
Яруунын	143	73	2351	1167
Заиграйн	2108	1080	3568	3020
Закаменай	1342	551	6992	4143
Иволгын	2523	1325	322	266
Кабанскын	1503	1275	—	—
Кяхтын	4818	2683	897	397
Мухаршэбэрэй	5577	4442	2216	1756
Ахын	—	—	1592	157
Прибайкалиин	353	353	—	—
Хойто-Байгалай	107	—	—	—
Сэлэнгын	4549	2239	7508	2397
Тарбагатайн	8092	3542	507	326
Торгин	4308	4299	—	—
Түнхэнэй	6914	4867	2014	1458
Хориин	810	670	1586	868
СОВХОЗУУД:				
Оймурай	55	30	—	—
Бичурын	1133	1133	120	120
Борьёогой	280	280	—	—
«Октябрьский»	1204	926	—	—
Яруунын	13701	2000	—	—
Исингын	—	—	1036	1036
«Комсомольский»	395	375	135	75
Онохойн	4255	3815	—	—
Иволгын	7651	2462	55	—
Кабанскын	4055	2655	—	—
Кяхтын	1381	1118	—	—
«Пограничный»	3737	1611	—	—
Суулгын	1157	1157	195	195
«Эрдэм»	150	150	1515	1515
Сэлэнгын	2876	1383	863	553
«Саянский»	3896	3896	1849	1849
Анаагай	2423	2423	3858	3858
Хориин	1586	1586	475	475

ПАРТИИНА АЖАБАИДАЛ

ЗАКАМЕН ҮХЭРЭЙ МЯХА ЕХЭЭР АБАХА АРГАТАЙ

КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжоhон аймагаймнай худөөгэй ажалшад долоон жэлэй хоёрдохи жэлдэ 1959 оной-хидо орходоо 1,5 дахин ехэ мяха абаха уялга баталба. Мүнөө жэл 21200 центнерhээ бага бэшэ гол түлэб үхэрэй мяхан гүрэндэ худалдагдахань. Зарим колхозууд жэшээлхэдэ, Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ, «40 лет Октября» колхозууд нёдондоной-хиhоо 1,8 дахин ехэ мяха абажа, гүрэндөө эрхим шанартай үхэрэй мяха ехээр худалдаха гэжэ шиидээ.

Энэ уялгамнай тиимэшье бэлэн гэжэ хэлэхын аргагүй. Абаhан социалистическэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тулада аймагай партийна, советскэ, комсомолой организацинууд ажалшадай дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри эдэбхитэй шударгыгаар ябуулха ёhотой. Тон түрүүндэ, КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй удха, гол зорилгонуудые хүн бүхэндэ, малшан бүхэндэ hайнаар ойлгуулха, тэдэнние шударгы ажалда зоригжуулжа шадаха хэрэгтэй.

Энэ талаар аймагай партийна организацинууд хүдэлмэри хэжэ байна. Партийн ЦК-гэй декабриин Пленумэй дүнгүүдээр колхоз, бригада, фермэ бүхэндэ суглаан үнгэргэгдэжэ, Пленумэй табиhан гол гол зорилгонууд тухай хөөрэжэ үгтэhэн, хүн бүхэн, бригада, фермэ, колхоз бүхэн тодорхой уялга абаhан байна. Тиигээд КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёhоор малай ашаг шэмэ, сабшалан, полинуудай ургаса дээшэлүүлхэ асуудалнууд партийн айкомой пленум дээрэ, аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ hайса зүбшэн хэлсэгдээ.

Ойлгуулямжын хүдэлмэри ябуулхадаа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые дүүрэн ашаглалгада зоной анхарал илангаяа ехээр хандуулагдана. Энээнэй ашаар адуулгашан, хонишон, гахайшан бүхэн шэнэ горьтойхон уялганууде абана. Эбэртэ бодо hубай мал харадаг олон малшад, жэшээлхэдэ, «Байкал» колхозой малшад Шойдон Бодеев, Доржо Базаров, «Коммунизм» колхозой—Долгоржап Намсараева, Бадма Шагдаева гэгшэд үбэлэй сагта мал бүхэнэй шэгнүүрые үдэртөө 400—500 граммаар, зундаа—800—900 граммаар дээшэлүүлхэ уялга баа.

Тиибэшье ганса нэгэн түрүү малшадай эдэбхи үүсхэлээр бүхыдөө 1,5—1,8 дахин ехэ мяха абажа шадахагүйбди гэжэ колхозуудай партийна организацинууд hайса мэдэнэ. Тиимэhээ бүхы малшадые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргахын тула ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Хэрбээ манай малшан бүхэн түрүүшүүлэй зэргээр ажалладаг болоо hаа, малhаа ашаг шэмэ хэды дахин ехээр абтаха байна гээшэб! Энэ талаар түрүү хүнүүдэй дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, бүгэдын шадабари болгохо гээшэ шухала удхашанартай. Энэ хүдэлмэридэ мүнөө бүхы агитаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, колхозуудай, аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабадуулагдажа байна.

Мүнөө аймагай партийна организацийн урда байhан зорилго юуб гэхэдэ, энэ жэлэйнгээ уялгые амжалтатайгаар дүүргэхэ зуураа, саашадаа малай ашаг шэмэ эрид дээшэлүүлхэ найдамтай эрхэ байдал бии болгохо хэрэгтэй. Ойрын хэдэхэн жэл соо Закаменай аймаг хэдэн дахин ехэ мяха абадаг болохо зэргэтэй.

Энээнэй тула, хамагай түрүүндэ, эдлүүриингээ элдин баян газарые hайнаар хэрэглэжэ, эдлэжэ шададаг болохо ёhотойбди. Манай аймаг миллион хахад гектар шахуу газартай юм. Теэд тэрэ газарай эдлэгдэдэг хубинь тоншье бага. Хэдэн зуу мянган гектар газар hөөг бургаahанда дарагдашанхай, бута болдог, нуур намаг болошонхой, огто хэрэглэгдэнгүй байдаг. Хубшэ гэжэ нэгэ газарта 20 мянган гектар, Химни гэжэ газарта 40 мянга гаран гектар иимэ газар ямаршье аша үрэ үгэнгүй хэбтэжэ байна.

Эдэ газарнуудые эдлэхэнь бэрхэтэй бэшэ. Ажалайшье, мүнгэ зөөриннишье гаргаша багатайгаар тэдэ газарнуудые эдлүүри болгохоор юм. Хэдэн мянган гектар нэлэнхы тала дайдаар ургашаhан hөөг бургаahануудые галдажархёо hаа, малай hайн бэлшээринүүд болохо байна.

Иимэ холын бэлшээринүүдые хэрэглэхэ асуудал эрид шангаар табиха саг ерээ. Юундэб гэхэдэ, мал бэлшээхэ газарнуудаар элбэг аад, колхозууд энэ арга боломжоёо хэрэглэдэггүй, зунай хахадлатар малаа сабшалангууд дээрэ бэлшээдэг, үлтэ зада гэшхүүлдэг байна. Иигэжэ байхада сабшалангай ургаса муудана.

Холын бэлшээринүүдые хэрэглэдэг болоо hаа, зунай сагта тэрээ руу хэдэн мянган hубай мал, бухы адуугаа оруулхаар юм. Саашадаа тэдэ газарнуудые hайнаар ашагладаг болоходоо зарим мал, илангаяа хайнаг, hарлагуудые үбэл, зунгүй тэндэнь байлгахаар. Тиихэдэ бүри мүнөө жэлhээ эхилээд адуугаа холын бэлшээридэ үбэлжүүлхэдэмнай болохо юм.

Хэрбээ адуу шадажа олоор үдхөө hаа, гаргаша багатай мяхан ехээр абтаха байhаниинь элитээр харагдана. Жэшээлхэдэ, зуун гүүтэй адуун hүрэгые оройдоол хоёр хүн үбэл, зунгүй хараад байдаг. Холын бэлшээридэ байhан адуун үбhэ эдилтэгүй, хагдаар үбэлжөөд байдагыень хараада абахада, оройдоол хоёр адуушанда ажалай түлөөhэн үгтэхэ болоно. Харин ажалаа hайнаар, шадамараар эмхидхээд байгаа hаа, нэгэ иимэ hүрэг адуунhаа жэлдэ мянга холо гаран пүүд мяха абажа болохо байна бшуу. Тиихэлээрээ адуушан бүхэндэ hарадаа 1000 тухэриг түлөөд байгаа hаамнай, килограмм адуунай мяхан түхэригhөө заал үлүүтэй болохо байна.

Мүн холын бэлшээринүүдтэ хайнаг, hарлагуудые олоор шадажа үдхөө hаа, гаргаша, үнэ сэн багатай мяхан ехээр абтаха. Тиибэшье hүүлэй жэлнүүдтэ аймагай колхозууд hарлаг, хайнагуудые үдхэхэ, олошоруулха хэрэгтэ анхаралаа багаар табидаг болоо. Эдэ малай тоо толгой жэлhээ жэлдэ үсөөржэ байна. Тэрэшэлэн hүүлэй жэлнүүдтэ адуунай тоо мүн лэ олоор хороо. 1953 онойхидо орходоо колхозуудта адуунай тоо толгой 2 дахинhаа үлүүгээр үсөөршоо.

hүүлэй жэлнүүдтэ гаргаhан энэ алдуугаа усадхажа, hарлаг, хайнагуудые, адуун hүрэгөө олошоруулхын тулада мүнөө аймаг дотор шухала хэмжээнүүд абтажа байна.

Тиихэдэ шэнэ газарнуудые ашаглажа, сабшалангуудайнгаа, тэжээлэй ургамалнуудай тарилгын талмайе горьтойхоноор үргэдхэхэ ёhотойбди. Тиигээ hаа, малдаа бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлдэгдэдэг болохо. Тиимэhээ шэнэ газар ашаглаха асуудал аймагай партийна организацийн шухала зорилго болонхой. Колхозуудта шэнэ газар ашаглахаар залуушуул, хүсэ ехэтэ техникэ олоор эльгээгдэхэнь. Аймагай промышленна предприятинууд колхозуудта шэнэ газар ашаглаха хэрэгтэ ехэ туhа хүргэхэ юм.

Иигэжэ манай аймагта эдлүүриингээ газарые hайнаар ашагладаг болохо зорилго табигдажа байна. Харин мүнөө бидэнэр эдлүүриингээ зуун гектар бүхэндэ оройдоо 6,6 үнеэ баридаг, оройдоо 11 центнер мяха абадаг байнабди.

Хэды иимэ хүдэлмэри ябуулбашье, малайнгаа тоо толгойе түргэнөөр олошоруулаагүй hаа, урдаа табиhан зорилгодоо хүрэхэмнай бэрхэтэй. Тиимэhээ малай hубайралгатай, түлэй гарзалалгатай эрид шанга тэмсэл ябуулха зэргэтэйбди. Малай hубайрhанhаа боложо, колхозууднай жэлдэ 2—3 мянган тугал, арбаад мянган хурьга дутуу абана. Энэ дутагдалые усадхахын тулада шухала хэмжээнүүд абтажа байнхай. Үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хоёр пункт нээгдээ. Нэгэ үнеэндэ хоёр тугал тэлижэ түлжүүлэгдэдэг боложо байна. Энэ арга hайн байhанаа харуулна. Түрүү hаалишад М. Самбуева, Ц. Цыренова, М. Бадмаева, Б. Дармаева болон бусад хоёр тугал нэгэ үнеэндэ тэлижэ түлжүүлээд, оройдоо гарзалуулангүй, нэгэ нэгэнэйнь шэгнүүрые үдэртөө 800—1100 граммаар нэмээжэ байгаа.

Энэ аргын hайн юумэнь юуб гэхэдэ, иигэжэ түлжүүлэгдэhэн тугалнууд түргэнөөр, томо болохоhоо гадна, бүхыдөө hү hаалга эрид дээшэлнэ. hаahан hүеэ урдань тугалда уулгажа байхада ажалай гаргаша тон ехэ байдаг hэн. Энэ ушарые ойлгоходоо мүнөө колхозууд тугалнуудаа олоорнь тэлижэ түлжүүлдэг болоо. Мүнөө зорилго юуб гэхэдэ, байгша ондо 3300-hаа үсөөн бэшэ үнеэ hаахаяа болижо, тэдээндээ 6 мянганhаа үсөөн бэшэ тугал түлжүүлхэ ёhотойбди.

Мяха ехээр абадаг болохо хэрэгтэнь Закаменай колхозуудта республикын организацинууд ехэ туhа хүргэхэ зэргэтэй. Тон түрүүндэ, бута болдогуудые тэгшэлжэ, hөөг бургаahанууде тайража, сабшалангай газарнуудые hайжаруулха техникэ олоор үгэхэ хэрэгтэй. Эдлүүриин газараар элбэг, колхознигуудаар олон «Коммунизм», «Байкал» колхозуудай hуури дээрэ мяханай совхоз эмхидхэхэ асуудалые хаража үзэхөөр. Манай эндэ мяханай совхоз эмхидхээ hаа, гүрэндэ аргагүй ашаг олзотой байха hэн. Совхоз химда сэнтэй үхэрэй мяха ехээр үгэхэ байгаа.

Үргэн элдин Закамен нютагаа мяха, илангаяа үхэрэй мяха, ехээр абадаг газар болгохын тулада аймагай ажалшад бүхы оролдолгоёо гаргаха байна.

Ц. Субанов,
КПСС-эй Закаменай айкомой секретарь.

Зорилгыемнай ойлгуулжа үгэбэ

Урдань манай эндэ агитаторнуудай семинар яhалашье болодог, «олон табан» юумэнүүд тухай нилээд хөөрэлдэгдэдэг, юрэнхы дээрээ захяа заабари абтадаг байгаа юм. Теэд энэ тэрэ асуудал, зорилгонуудые зондо ойлгуулха хэрэгтэй гэхэhээ, олон ондоо темэ, литература заахаhаа бэшэ, яагаад хөөрэлдөө хэхэ, хайшан гэжэ хүниие hонирхуулха, хөөрэhэн юумэеэ хүндэ hайнаар ойлгуулха тухай, агитатор хүн гээшэ ямар байха ёhотойб гэжэ hайнаар ойлгуулагдадаггүй байгаа.

Ойлгуулямжын хүдэлмэриие hайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолой гараhанай hүүлээр hаяманай Сэлэнгын хониной совхозой 1-дэхи фермэдэ партийн айкомой пропагандист - нүхэр Б. Цыренов ерэжэ, агитаторнуудтай аргагүй hонирхолтой семинар үнгэргөө.

Ямар асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэхэб гэжэ хэлээ бэшэ, агитатор хүн зонтой яажа хөөрэлдэхэ ёhотойб, хайшан гэжэ хөөрэхэдэ хүн hонирхохо, hайнаар шагнаха, гүнзэгыгөөр ойлгохо байнаб, яажа хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэйб гэжэ зохидоор, hонирхолтойгоор хөөрөө.

Нүхэр Цыреновэй хөөрөөе бригадымнай агитаторнууд аргагүйгөөр hонирхожо шагнаба, олон асуудал табижа, тэдээндээ тодорхой, ойлгосотой харюу абаба.

Пропагандист урдахи зорилгыемнай hайнаар ойлгуулжа үгөө.

Д. Базаров, агитатор.

Хориин совхоз мүнөө жэлдэ хүршэн, hү багатай үнеэдтэ тугалнуудые олоор хүхүүлэн түлжүүлжэ эхилбэ. Совхоздо хамта 27 үнеэдтэ зуу хүрэхэгүй тугал табигдажа түлжүүлэгдэхэ юм. **Зураг дээрэ:** №3 фермын тугалшан Ешима Банзаракшеева тугалнуудаа хүхүүлжэ байна.

А. Мантаевай фото.

1960 ондо шэнэ амжалта туйлахын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэдэнэ

☆ ☆ ☆

Нёдондонойхиhоо үшөө hайнаар ажаллаха

КПСС-эй XXI съездын, партийн ЦК-гэй декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Улан-Удэ городой Октябрьска районой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, алба хаагшад долоон жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ бүгэдэ арадай мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оронхой.

Тус районой промышленна предприятинуудай, транспортын, барилгын организацинуудай, худалдаа наймаанай, эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон алба хаагшад арга боломжоёо бодожо үзөөд, 1960 ондо социалистическэ шэнэ уялга абаа.

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ТАЛААР

Продукци бүтээн гаргаха 1960 онойнгоо түсэб декабриин 20-до дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 32 миллион түхэригэй продукци үйлдэрилхэ, тэдэнэй тоодо: 1000 тонно мяха, 400 тонно колбаса, 2 миллион хэhэг банка консервэ, 40 мянган метр бүд, 8 мянган кубометр хюрөөдэмэл модо гаргаха.

Ажалайнгаа бүтээсые түсэбөөр хараалагдаhанhаа 2,5 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные 0,5 процентээр химдаруулха, түсэбhөө гадуур 5 миллион түхэригэй нөөсэлгэ хэхэ.

Электрын элшэ хүсэ химдатайгаар хэрэглэжэ, 1960 ондо 500 мянган киловатт-час арьбалхаар хараалагдана. Предприятинуудай уралин нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой хүсөөр 850 дурадхал оруулжа, жэл соо 3 миллион түхэригhөө бага бэшэ арьбалалта, алмалта хэхэ. Тэрэшэлэн техническэ-эмхидхэлэй хэмжээ-ябуулганууде бэелүүлэн, байгша ондо 3964 мянган түхэригэй арьбалалта туйлаха.

Энэ жэлдэ шкаф, зөөлэн мебель бүтээхэ конвейерые хабсаргаха, консервын заводой, мүн бусад предприятинуудай хүдэлмэришэдэй бар хүсэнэй ажалые оньhожорууулха, автомадаар хэдэг болохо.

БАРИЛГЫН ТАЛААР

Промышленна, культурно-ажаhуудалай, байрын гэрнүүдые барихa, хабсаргаха түсэбөө декабриин 25-да дүүргэхэ. Энэ жэлдэ 25 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые ашаглалгада оруулхаар хараалагдана.

Жэлэй эсэс хүрэтэр Улан-Удын модоной заводой модо хюрөөдэдэг цех, барилгада хэрэглэгдэхэ түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээхэ заводой түрүүшын ээлжээн, полигон, телецентр, подстанци, медицинскэ училищ, үхибүүдэй хоёр сад ашаглалгада орохо.

Барилгын материалнуудые (илангаяа цемент, металл, модо, шэл гэхэ мэтэ) ехэ гамтайгаар гаргашалха; барилга-хабсаралгын өөрынь үные химдаруулха гүрэнэй даабарие 2 процентээр үлүүлхэ.

Шэнэ техникэ hайнаар ашаглаhанай, барилга дээрэ оньhогоо нэбтэрүүлhэнэй, үйлэ түрүү арга хэрэглэhэнэй ажалай бүтээсые түсэбэйхи процентээр дээшэлүүлхэ.

ТРАНСПОРТЫН ТАЛААР

Автомобильна транспорт рэнэй ашаа шэрэхэ түсэбриин 25-да дүүргэжэ, ашаг гээр жэлэй эсэс хүрэтэр гадуур 650 мянган тонно-к тэ автомашинаар ябаха табигданхай.

ХУДАЛДАА НАЙМААН ЭДЕЭ ХООЛОЙ ТАЛ

Худалдаа наймаачай, эдеэ хоолой предприятинуудай к вүүд эд бараанай эрьесын декабриин 25-да дүүргэхэ шиидэнхэй. Худалдаа аб hайнаар хангаха, түсэбhөө ехэ нөөсэ байгуулха, эд най эрьесын гаргашые даhанhаа 0.2 процентээр

РАЙОНОО БОЛБОСО ТҮХЭЛТЭЙ БОЛГОХ

Зун, намартаа район соо мянган хэhэг модо hин

Энэ жэлэй туршада 30 дүрбэлжэн метр хэмжээтэй тротуарые асфальтаар хүн бүхэн районоо болбосо тэй болгохо ажалда 20 ча га бэшээр хабаадалсаха ю

Түс уялга 1960 оной 26-да болоhон районой зүн баталан абтаа.

Долоон жэлэй түсэб—6 жэл

Улан-Удын Советскэ районой ажалшад үнгэрhэн жэл соо Ф промышленность болон соёл культ раяа саашадань хүгжөөхэ талаа нилээд амжалта туйлаа. Районой предприятинууд түсэбhөө гадуур 8 миллион шахуу түхэригэй продукци гүрэндөө үгөө.

Районой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсоhон байна. Хамта эмхидхэлэй-техническэ 740 хэмжээ-ябуулга хараалагдажа, 630-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Энээнэй ашаар предприятинууд 3,7 миллион түхэригэй алмалта хээ. Гадна уралан нарижуулгын 611 дурадхал нэбтэрүүлэгдэжэ, ажал, мүнгэн зөөри ехээр арьбалагдаhан юм.

Илангаяа «Механлит» завод амжалтатайгаар 1959 ониие үнгэргөө. Жэлэйнгээ түсэб декабриин 21-дэ дүүргээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин үнэ химдаруулха түсэбүүдээ үлүүлээ. Эндэ арбан хүн бүхэнэй нэгэниинь уралан нарижуулагша болонхой.

Промышленна предприятинуудта коммунистическэ ажалай бригадануудай, ударнигуудай тоо улам олошоржо байна. Тэрэшэлэн соёл культурын хүдэлмэри hайжаруулха, түрэл городоо болбосон түхэлтэй болгохо галаар горьтойхон хэмжээнүүд абтажа бэелүүлэгдээ.

Гэбэшье бии байгаа арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдээгүй, абтаhан социалистическэ уялганууд бүхыдөө дүүргэгдээгүй. Жэшээлхэдэ, районой промышленность ажалай бүтээсые 2 процентээр дээшэлүүлхэ гээд, тэрэнээ ородоол 0,3 процентдэ, продукциин үнэ 1 процентээр химдаруулха түсэбөө миил 0,8 процентдэ хүргөө. Тэрэшэлэн барилгын, илангаяа гэр байра бариха түсэб холо дүүргэгдээгүй. Районой 4 предприяти продукци гаргаха гүрэнэй түсэб таhалдуулаа. Тэдэнэй тоодо «Красный Восток» гэжэ олзоборилгын артель, үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат оролсоно.

Районой партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой эдэбхитэдэй hаяхан болоhон суглаан дээрэ дурсагдаhан дутагдалнуудаа шалтагаанууд элирүүлэгдэж приятинуудай партийна ор цинууд, партийн райком скэ дэбжэлтын түлөө бүгэдэнийтын hүр хүсэтэ хиолгожо, тэрээндэ олониитэ Сэришэдые, инженерно-тех дэлмэрилэгшэдые эдэбхи аадуулжа шадаагүй. рэhээ ажал үшөөл hула оруулагдана, автомат эдеэ ожо нөөтэрүүлэгдэнэ. Э ожо, ажалай бүтээсэ б салингай гаргаша х даа, hаhаа ехэ, продукци даhа байна.

Районой эдэбхитэд шүүм эөрыгөө шүүмжэлэлт н, дутуу дундануудые гэрүүлэ айсуулха хэмжээнүүд шууд зөв Мүн доторойнгоо а раалаа. р уудые элирүүлжэ ломжон нэ уялга абаба. оной шүүлшэлэнна предприя

Промышленна предприятинуудай гүрэнэй түсэб 6 миллион тонно дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур продукциин тулада ажалай б юм. Тиин харааалагдаhанhаа түсэбөөр дээшэлүүлхэ, 0, процентээр продукциин үнэ центээр эдеэ. Декабриин 2 руулха г мянган дүрбэлжэн тор 15 гэр байра ашаг талмайтай талагдаа. Улан-Удэ хаар хараа он түхэлтэй болгоо доо болбосо сэсэрлиг элбэгээр ла ногоон нүүд асфальт бо даха, үйлэ шагдаха юм. Ар луугаар хуа эмсэл дэлгэрүүлэ рэй түлөө предприятинууд н

Районой нэгтын, Сэлэнгын совхозуудта гэхэнь. Тусхэ торист, комhэ эдэ аймагуудай ехэ туhаламжа 29 13 бригада, 7 байнер бэлэдхэ та эльгээгдэхэ й суглаан дээ

Эдэбхитэдэй хүн үгэ хэлэ жэлэй түсэб 6—6,5 жэл 1960 ондо аба уялганууда лүүлхэ байhан гэхэшье байh Энээн тухай дунда шэнэ эдэбхи үүсхэ

Районой предприятинуудай партийна организацинууд, партийн райком, түсэбхөө гадуур продукци гаргаhан дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгадаа. Улан-Удэ хаар хараалагдаhанhаа түхэлтэй болгоо доо болбосо сэсэрлиг элбэгээр ла ногоон нүүд асфальт бо даха, үйлэ шагдаха юм. Ар луугаар хуа эмсэл дэлгэрүүлэ рэй түлөө предприятинууд н

Районой нэгтын, Сэлэнгын аймагуудай совхозуудта туhаламжа 29 13 бригада, 7 гэхэнь. Тусхэ байнер бэлэдхэ торист, комhэ та эльгээгдэхэ эдэ аймагуудай суглаан дээ

Эдэбхитэдэй хүн үгэ хэлэ түүхэтэ жэлэй түсэб болзорhоонь 6—6,5 жэл дүүргэхэ, 1960 ондо аба hаhаа аймагуудаа уялганууда hаhаа найдуулаа лүүлхэ байhан гэхэшье байh Энээн тухай 3-hаа дунда шэнэ эдэбхи үүсхэ

М. Бу

Амжалтаяа арьбадхах

hая Баргажанай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо (Ярихта) партийна суглаан боложо, тэндэ аймагай партийна конференциин дүнгүүд, партийна эхин организациин зорилгонууд тухай асуудалаар колхозой түрүүлэгшэ, конференциин делегат нүхэр Р. Санжиев элидхэл хээ.

Тус суглаан дээрэ коммунистнар, колхознигууд үгэ хэлэжэ, ажал хүдэлмэрие дые элирү хоёрдохи лайнгаа а лүүлхэ, т ургуулжа үнөө таряа, 38 центнер абахаар раалагдаа

М. Со

„БУРЯТ ҮНЭН" ГАЗЕТЭДЭ БЭШЭhЭНЭЙ hҮ ҮЛЭЭР

Шалгалтын дүнгүүдээр

Закаменай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ошоров «Бурят үнэн» газетын 1959 оной декабриин 17, 19, 25-най номернуудта толилогдоhон: «Аргатай аад, ядаршоо», «Малынь таргалнагүй», «Шахалганда байhан малынь турана» гэhэн бэшэгүүдтэ hаяхан харюу эльгээгээ. Нүхэр Ошоровой мэдээсэhэнэй ёhоор, тэдэ бэшэгүүд соо тэмдэглэгдэhэн баримтануудбулта зүб байба. XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Коммунизмын зам», «Коммунизм» колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд буруу, тугалнуудые шахажа таргалуулха, түлжүүлхэ хэрэгтэ зохихо анхарал табяагүй. Харууhа, тэжээл, уhалалгын муу дээрэhээ шахалганда табигдаhан мал хүшэеэ гээжэ эхилhэн байгаа.

Тэдэ колхозуудта буруу, тугалнуудые таргалуулха, түлжүүлхэ асуудал КПСС-эй айкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, хүдөө

Реда
С.

Совхозуудай

бэшэгшэдэй галтаар эли дэhэн ду нууд, алду д зайсуулагдаа шах да, түлжүүлгэндэ бай угалнуудай хойноhоо хээлынь нилээд hа hа, тэ талханай зүйл, ко Таряа тэжээл, тэжээлэй ровани гэхэ м нэмэжэ үгтөө. э ажахын мэргэжэлт Хүдө совгалнуудые харагшад руу, г ых нэжэ, хүдэлмэридэнь ш шэл үн дорхой туhаламжа ри то болон хой.

Уран зохёолой хүүдэлэн

НАЙ ХҮНДЭТЭ УРАН ЗОХЁОЛШО МАГТУУЛАА

Өтөдө манай литературын декадын болохо уран зохёолой зүбшэн Чимит Цыдендамбаевуд тушаа юун хэлэгдэб—тэрээн тухай хөөрөбии.

Уран зохёолшо Юрий Нагишкин түрүүн үгэ абаад, «Нан» гэжэ рассказуудай нухай иигэжэ хэлэбэ: «Шье haa, удха түгэс ие бурят зоной ажабшо энциклопеди гэжэ халдуу болохогүй.

«Нан», «Зөөри» гэхэ мэтэ ашан сагые харуулhан, «Бhан» гэжэ Совет заүеые зураглаhан расшэнэ харилсаа, колхоз харуулhан «Hүүлшын Шэнэ байшан», «Хоёр нэр ошохо харгы», Бугиенцийн байдалhаа айнаар үнгэрөө», «Хоёр хэтэр хуhанай ойро», «Нарада» гэхэ мэтэ шэ согсолборидо орол-

Цыдендамбаев ажабайдал сатайгаар зураглахалгосотой хурса бурят эмэ поэтическэ хараа ай үдэр бүрнин ажал холтой зохидоор хаэ уран бодол намдадаг юм, — гэжэ тэмдэглэбэ.— Гэхэ Цыдендамбаев хүнэй өөл наринаар харуултой. Жэшээнь, ухаан лай багша гү, али аз хүгшэд, үбгэдэй hулахан болошоно».

Цыдендамбаевай роман Скосырев, Д. Д. Нагишкин, М. Н. Степанов, Кремлёв гэгшэд дэлэлэлэ. «Банзарай хү-» «Түрэл нютагhаа хоанууд дотороо бурят лай хубилан шэнэдан үеые харуулна. нь Мухтар Ауэзовой тай жэшээлмээр гээ- Г. Скосырев хэлэ-

Цыдендамбаев гол бзые бэлиг шадабариhаа гадна, ондоо ние ехэл тодоор зудаг—энэнь тэрэнэй болоно.

нэаровые тойроод, Лобачевскийн, Лев алевскын образууд ерэнэ. Банзаровай студентнэрые, ородой лм байдалые Ч. Цыдамараар зураглан

байдалай газаа таябаhан аад, хожогиянын сэсэн үбгэн үшөө залуухан Лев зүбөөр харуулhанта баяр хүргэхэ байдэ чиновник байhан энэ бурят хүбүүн рам, диссертаци гэ-

хэ мэтэ асуудалнуудаар хөөрэлдэнэ. Бидэнэр халтад гэхэдээл айхаяа hанадаг, энэ мэтын асуудалаар бэшэхэеэ зарим тэды жэхыдэг лэ гээшэбди. Теэд Чимит Цыдендамбаев шадаа ха юм даа. Шадаал хадаа алдар солодо хүртэг лэ!» гэжэ П. Скосырев хэлэhэн байна.

Д. Д. Нагишкин «Түрэл нютагhаа холо» гэжэ роман тушаа П. Скосыревой сэгнэлтые дэмжэнэб гээд, трилогиин нэгэдэхи ном түхай удаан тогтожо хэлэбэ:

«Чимит Цыдендамбаев бурят зоной ойнгоо байдалые мэдэнэ, жэжэ гээд голонгүйгөөр, ажабайдалай али бүхы hалаа hабагшанууд ые үлхэн, хүнүүдэй хуби заяае зураглана. Юрын баримтануудые обёоржо, удхалан ойлгожо, сэгнэжэ hураха ёhотойбди. Ехэ нэрэ зэргэтэйшье бэшэ, онсо оюун бэлигтэйшье бэшэ, зондо мэдээжэшье бэшэ hаа, хүн гээшэ сэдьхэл бодолдоо hайхан хүсэл, халуун эрмэлзэл хадагалжа ябадаг ха юм. Тэрэниень таажа мэдэдэг, юрын хүнэй досоо орожо шададаг бэлигэйнгээ ашаар Чимит Цыдендамбаев үншагшын сэдьхэл хүдэлгэмэ, гүн гүнзэгы образуудые роман дотороо гаргаа».

Ч. Цыдендамбаевай трилогиин хоёрдохи ном мүнөө үеын гол асуудалнуудай нэгые—арадуудай хоорондохи хани барисаае зураглан харуулhан зохёол болоо гэжэ тэмдэглээд, И. А. Кремлёв М. Н. Степановай оршуулгые hайшааба. Энэ оршуулга Чимит Цыдендамбаевай онсо тала, онол аргые зүбөөр дамжуулаа, М. Н. Степанов ёhотойл нарин оршуулагша байна гэбэ.

Зохёолой дутагдал юуб гэхэдэ, Ч. Цыдендамбаев помещигүүдэй үеын Россиие харуулhадаа, нэгэ талыень лэ баряа. Тиин гэhээ тэрэ үеэр манай эндэ Кюхельбеккер, Бестужев гэхэ мэтын декабристнар ажаhуугаа ха юм.

Чимит Цыдендамбаевай шүлэгүүд тухайда олон поэдуүд, критигүүд үгэ хэлээд, нүхэд Журавлев, Турков, Левин үндэр сэгнэлтэ үгөө. Ёhотойл бурят хэлэн дээрээ бэшэдэг, нарин шүлэгшэ гэжэ тэмдэглэhэн байна. Москвада хэлсэгдэhэн бүхы юумые энээхэн статья соо багтаахань бэрхэтэй. Нүхэр Цыдендамбаевай уран бэлигые мэдэрэн, арга шадабари, үгалзата, хурса шүлэглэлыень онсолон тэмдэглэhэн Москвагай уран зохёолшодто баясхалан хүргөөбди.

Манай бурят литературын шэнжэлэгшэдэй сэгнэлтэ энэ хэлсэлгэн дээрэ лаблагдаа. Манай хүндэтэ уран зохёолшо Чимит Цыдендамбаев энэ сэгнэлтые анхаралдаа абажа, үшөөл hайн, үшөөл гүнзэгы, ажабайдалай орёо бэрхэ асуудалнуудые шиидхэхээр бүри үргэн дэлисэтэй шэнэ шэнэ зохёолнуудые бэшэжэ байха бэзэ гэжэ найданабди.

А. УЛАНОВ,
педагогикын эрдэм ухаанай кандидат.

Ж. БАЛДАНЖАБОН

Ангара дүхэй...

РСФСР-эй арадай артистка Сахьяновада зорюулагдана

Алдарта Байгал,
Арюухан далайн зүрхэн —
Ангара дүүхэй —
Амараг Дангина басаган,
Аба оронойнгоо
Аглаг үндэрөөр дүүлинхэйш,
Арад түмэнэйнгөө
Альбан хатараар далижанхайш!
Солыешни дуудана поэт,
Суута бурят басаган!
Бурят отогойнгоо
Булган малгай hэгсэрэн,
Бушуу солбон
Буга шэнгеэр дэбхэрэн,
Арюун Байгалайнгаа
Агаар зэдэлгэн дабхинаш,
Агуу Москвадашье
Альга ташуулан хатарнаш!
Солыешни дуудана поэт,
Суута бурят басаган!
Уран hайханаар
Угалза hиилэhэн хатаршни
Уугаи нютагайм
Улад зоной баяр лэ!
Дабхин дүүлиhэн
Дабаан үндэр орьёлшни
Суранзан галай
Сог заляар гэрэлтэг лэ!
Солыешни дуудана поэт,
Суута бурят басаган!

Москвада болоhон Бурядай искусство, литературын декадын литературна хуби Союзуудай байшангай колонно зал соо ноябриин 28-да нэгэдээ hэн.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: поэт Цырен-Базар Бадмаев шүлэгөө үншажа байна.
А. Бадаевай фото.

ШОГ ЗУГАА

УЛГЫН ДУУНААР...

Энэмнай Түгнэ нютагай хойморто нэгэтэ болоhон ушар юм даа. Бүхэли үдэртөө ажал хэдэг зондош hайндэрөөргү, али амаралтаар дашарамдуулан, заримдаа үдэшэлэн ураг эльгэн газартаа хүрэжэ. Дуугаралсахань үнэтэй байдаг. Хаа-яа хүндэлүүлхэшье хубида хүртэжэ болохо бшуу, hайн гэхэhээ ондоо юу хэлээбши. Тиимэл ха юм даа.

Нэгэтэ би нютагайнгаа нүхэр хүбүүн —түргэн Түдэбтэй хоюулаа манай худында оробо гээшэбди. Хүрьгэн хүбүүн, худа үбгэжөөлтэеэ гэртээ байбагүй. Адуундаа ошоhон байгаа ха: колхозой адуу харадаг юм hэн. Харин бэринь—манайхинай басаган hэн даа—haалишан, малhаа үшөө ороодүй байгаа. Манай худагы ехэл үгэнсэр, улаан хэлэтые урдаа оруулхагүй хүгшэн, гал хүлөө түлижэ, үдэшынгээ хоол хэжэ байба. Ашанарынь—хоёрдохи класста hурадаг Балжа-hама столдоо hуугаад номоо үзэнэ, дүрбэ—таба наhатай Шираб-Жамса хүбүүхэн эгэшэтэеэ ана мана бололдон, ном үзэлсэнэ. Эгээ заахан нялхань үлгыдоо унтажа хэбтэнэ.

Мэндэеэ мэдэлсээд, энэ тэрэ юумэ дуугаралсажа, үгэ андалдабабди.

Уданшьегүй эдеэн бэлэн болобо даа. Табагаар дүүрэн тарган мяхан стол дээрэ табигдаба. Hэрээ, хутага ,дабhаншье бии болоодхёо. Худагымнай хоёр үрүүмхэ, хахадай харые асаржа стол дээрэ табилсаба. «Hм» гээд hуугаабди. Түдэбни шүлhөө залгяад абана, дуу дуулаха гэhэндэл хоолойгоо дэмы-дэмы заhасагаана. Шэг шарайнь хүхюу дорюун болонхой, эбдүүсэн онеэбхилжэ байгаа hэн.

Худагымнай хахадайнгаа таглаа абаба. Түдэбни hууряа заhасагаан, мүрөө зайласагаан hууба. Эгээл энэ үеэр үлгыдэ хэбтэhэн заахан үхибүүн hэрижэ, бархиршабал даа. Худагы архяа стол дээрэ табижархёод, үхибүүгээ худэлгэхэеэ ошобо.

Бүүбэй, бүүбэй, бүүбэйхэн,
Бүхөөр, хүбүүн, унтыш даа
Бамбаан үлгыш зөөлхэн,
Бүүбэй, бүүбэй, бүүбэйхэн,—гээд бүүбэйлжэ оробол даа. Тиигээд үхибүүншье бархирхаа болижо, удангүй унташаба.

Худагын столойнгоо хажууда ерэхэдэ, халаг, хаанаhаашье hанаандам ороо юм шоглохо дурам хүрэбэ.

—Юундэ үхибүүгээ «бү бай, бү бай» гэнэ гээшэбта?—гэжэрхибэ хаямбиб. Заримдаа тиимэ юумэ болошодог: юрэл хүхижэ шоглохо байтаршни, аманhаагш хэрэггүй үгэ гарашажа болохо юм.

Хүгшэншье гэнтэ тонтогод гэшэбэ даа.

— Юун «бү бай» гэхэ хүмбиб? «Бүүбэй, бүүбэй» гэнэ хаямбиб,—гэбэ.

Нэгэл эхилээ hэн хойноо яахабши — тиихэдэ муу юумэн болохоо байна гэжэ ойлгоогүй хадаа—энеэбхилэн байжа:

— Үгы та, худагыхан, нээрээшье, «бү бай, бү бай» гээд hалаагүйлта. Намтай бү арсалдагты. Битнай hонор шэхэтэй, хурса нюдэтэй хүн байхаб. Гэдэбэйтнай Гомбо гээшэ хэлэhэн үгытнай дуулахаhаа байха, хэлэхэ гэжэ hанаhан юумытнай дуулажархиха гээшэб! —гэжэ байжа хүхисэгөөбэб.

Худагымнишье гани галзуу болошобо даа:

— Аа, нимэ hэмдии?! hонор шэхэтэйетнай мэдээгүй ябаhан байба гэшэл хаб! Зай, зай, ойлгосотой, худа худаалин!—гэжэ дуугараад, мүнөөхи хахадаа таглаад, абаашажа ханзалжархиба. hүүлээрнь стол дээрэ табиhан мяхала хуряагаад:

— Зай, hонор шэхэтэ худамнай, хожом «ябаарайгты», харин мүнөө ехэ сүлөөгүй байнаб!—гэбэ.

Хажуудахи түргэн Түдэбни уhанда шудхуулhан хулганаан шэнги дорьбогүй боложо, газаа гараад ябахадаа:

— Эй даа, Гомбо, Гомбо!—гэжэ ехэл удаан шомшороо hэн.

Иигэжэ шогложо байhаар шомшоролдоод hалаа бэлэйбди.

Гэдэбэй Гомбо.

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ

Сэсэрлигтэ

Мүшэд дээрэ сэлгеэндэ
Мүльhэн тобшонуудтал онигананад.
Модод үдэшын hэбшээндэ
Мүшэрөө hэбисгээн hаршагананад.
Хүгжэм зэдэлнэ. Нэрнэ хатар.
Хододоо хухюутэй байхаар лэ.
Хөөрэлдоон. Дуранай жабар.
Хэды hайхан бэ?!
Залуу үетэн нүхэднай
Заршам дүүрэн ажалаар,
Золто энэ үдэшэлэн
Зугаа наада асараал.
Эдир зоной дуулалдаа
Эгэшэг хонгёо аялгань,
Энэ hуниин дуулимда
Эндэш тэндэш нарьянал.
Тэдэ hуугшад ерэгты!
Тэдэ байгшад дутэлэгты!
Түмэн сасуу нүхэдэйм
Дуунайнь дорьбоо дэлдэел!
Энэ золынь магтажа,
Эбтэй аялгаа татаад,
Ерэхэ хубииень угтажа,
Эршэтэй дахин дабтаа!
Орой үдэшэ сэсэрлигтэ
Одотой золтой зугаалдаг,
Олон сасуу нүхэдэйм
Олоhон баярынь хубаалдаял!

Н. ЦЫБЕНОВ

ТОХИР ХУРГАН АШАН ТЭЭШЭЭ

☆
РАССКАЗ
☆ ☆

Хабарай хара hалхин тала дайдаар, ой модоной ороогоор эшхэрэн, бүхэли үдэр замханагүй. Улайха нара хараха зай забhаргүй няалдангир үүлэн огторгойе хушаад, хии бараанай дүлгэ тэмдэг үзүүлнэ. hалхитай хүйтэн тэрэ үдэр хээгүүр малаа бэлшээжэ ябаhан адуулгашан: «Зудэрүүн хүйтэн нимэ үдэр үнеэдэ хагданда бэлшээхэ баатай болоодобо. Теэд үбhэ тэжээл дутамагүйгөөр бэлдэхэ аргатай байгаа hэмди даа. Иигэжэл малай шэмэ татагдана. hү hаалга баhал минии хүдэлмэриин үрэ дүнhөө бололсодог ха юм» гэжэ hанан hанан гэмшэнэ.

Үдэшын наранаар hэн. Томоттын гүүртын үнеэд Тодхолтын хүтэл худар hубаралдан, фермэ тээшээ хушуурна. Тэрэ үеэр Тамжад хүгшэн газаа гэртэ гаран орон, юушьеб аман соогоо гүбэрнэ.

— Үнөөхи эсэгэтнай эсэжэ сусажа, үлдэжэ дааража ерэхэнь аабза. Сүлөөгүйн хажуугаар юун ном hудар баряад hуугшабта. Түлеэ залhа, уhа саhаяа бэлдэгты.

— Эжы, нэгэ заа хүлеэгыт даа,—гээд, арбадахи классай hурагша Алла басаганиинь дуугарна.

— Тэнгэриин үдэр малай хойноhоо дахасалдахадаа хашардаггүй юм аабы. Хори тушан жэлдэ ябаба ха,—гэжэ байжа тэрэ хүгшэн үшөөд гэмэрнэ.

— Эжы юу хэлэнэ гээшэбта. Абагнай колхозойнгоо эрхим малшан гээшэл. Малаа hайнаар бэлшээхэдэнь hүн ехэар абтана ха юм. hайнаар хүдэлөө гүүлээд, газетэдэ гарагша, суглаанда, выставкэдэ ошогшо hэмнай,—гээд, Алла эсэгэеэ үмөөрнэ.

— hэ, хагданда бэлшэhэн малhаа... гэжэ эхэнь хэлэнэ.

Гэмэргэн зантай эхынгээ хараалhаа дүжэршэhэн үхибүүдынь тэрэнэй дуугархые юумэдэ тоолохёо болишонхой. Гээшье hаа, «хагданда» гэhэн үтыень ойндоо хабшуулhан Алла басаган: «Нээрээшье хайшаа гэшэб даа. Хабарай харалган бүрэлгэндэ малаа бэлшээхэ. Тиигэн гэhээ үнеэдые түхэреэн жэл соо газаагаа барижа эдеэлүүлхэ ёhотой гэhэн статья хаана уншаа, хэнэй тиигэжэ хэлэхые дуулаа бэлэй биб» гэжэ бодобошье, колхозойнгоо үнеэдэй юундэ бэлшэhэнэй шалтагаанийе хүсэд тайлбарилжа шаданагүй.

Малаа адуулаад ерэhэн Баади үбгэн ушаагайнгаа амhарта табхагар модон табурет hандайлжа, борхигорхон модон гааhаяа hорон, дээгүүр хараад, дуутай hууна. Тэрэнэй юушье бодоhые мэдэхэгүйш. Бүхэли үдэртөө агадаг hайхан дайдаар ябажа, адууhа мал харюулхадаа тэрэнэй ойндо юун ороно, ямар бодол түрэнэгүй гээб та? Ажабайдал, ажал хүдэлмэри тухай хады олон «очерк», «расскалууд» бодогдобошье, тэрэнь хэндэшье ушагдангүй, малша үбгэнэй толгойдо хадагалагдашана ха юм!

Тамжад хүгшэн неэшэнгэй зүүгээр үгэ молоолон, ама хоohон байнагүй. «Таанарай эдихэ уухые бэлдэhээр, хахархай удархайе хадхаhаар үдэроо барахаш. Худэлжэш ябаа hаа, хүнhөө дутахагүй hэм даа» гэжэ байжа олон табан юумэ тоолоно. «Таби хүрэтэрөө хээгүй юун хүдэлмэрээ hанабаш. Юумэ хэхээеэ hанаа hаа—дураа мэдыш, колхоздо ажал байхалгүйгү» гээд, Баади үбгэн тэрэнэй үгэ ороно.

* * *

«Олохон отара, гүүртэнүүд дээгүүр ябагдаба. Бараг колхоз гэжэ хэлэгдэдэг байhан аад, hанаhандам хүрэбэгүй. Минии газаршан Олзо Баторович хүрэhэн лэ газартаа яатараа магтана, hайрхана гээшэб. Тиинhээ тиитэр магтаха, hайрхаха юумэн хомор харагдана» гэжэ «Гэрэлтэ зам» колхоздо hая ерэhэн залуу зоотехник Дарима Ашатуева Томогтын гүүртэ ошожо ябаха замдаа бодоно.

Гүүртын ахалагша hаалишан Халзуу:

— «hайн хүн—hанаагаар» гэhэндэл, хаанаhаа ерэбэ гээшэбта?—гээд, колхозойнгоо түрүүлэгшын орлогшо Олзо Баторов шэнэ зоотехник Дарима Ашатуева хоёрые угтана.

— Зоотехнигнай гээшэ. Нүхэр Ашатуевае малшадтай танилсуулжа ябанаб. Танилсагты,—гээд Халзууда хандаха зуураа:

— Юун болоод хүлеэбэт?—гээд, Баторов асууна.

— Үнеэд хожоржо, hүн абтахаа болёо. Иигэхэ болоо hаа, уялгаяа хайшан гэжэ дүүргэхэ уладууд бибди? Малнай мүнөөгүүр хагданда бэлшэжэ эхилээ.

— Үбhэ хулhан, hолоомо hошо, талха тарян яhала үгтөө, тэжээлээр элбэг бэшэ аалта?

— Олзо Баторович, юу хэлээ гээшэбта. Халуун намараар үбhэ тэжээлээ мундаад, үбэл дүүрэхэ болоhон хойно хубаhан тэжээлтнай хаанашье хүрэхэгүй гээд байна. Гамнахын хүсөөр үшөөл юу хэлэйбди. Теэд саг эртэ. Ямаршье уларил боложо магад. Малаа хоohдор хааха аргамнай үгы. Үдэшэ үтлөөнь эдеэлүүлээ болоод, үдэрынь бэлшээридэ гарганабди.

— Гансаш танай гүүртын бэшэ, ондоошье гүүртэнүүдэй мал бэлшэнэ. Бэшэнэйхиhээ ехэ үбhэн газаатнай харагдана. Үшөө хубаалдаха болохо аа гүт,—гэнэ Баторов.

— Хубаалдахаш гэжэ яаха бибди. Малайнгаа тоогоор хубаарида абтаhан тэжээл байгаал гүб. Үшөө тугал буруу гэжэ байха.

— Тугал буруу hааха бэшэт, ягаад орхихо hэм. Дулаархада мал болоод арилха даа.

— Үзөө hэмди даа. Тугалаа муудуулжархёод, хожомынь хараалгаха аргамнайгүй. Амитан нарайhаа хойшо садхалан дэбтэгэлэн байхадаа бэеэ хүсэжэ, ашаг шамэ hайнтай мал болодог гээшэ.

— Халзуу хээтэй, зүб хэлэнэт. Залуу мал түлжүүлхэ, таргалуулха асуудалда ехэ анхарал табигдана гээшэ,—гээд зоотехник Халзуугай хэлээшые дэмжэнэ.

— Тиичhээ тиитэр алиса мартаад байналби. Тугалшан хэрэгтэй болоо. Ганса хүн хаанааш хүрэнэгүй. Энээн тухай хэлэгдэhэншье байха. Бү мартыт,—гэжэ Халзуу гуйна.

Колхоздо hая ерэhэн зоотехник түрүүлэгшын орлогшын хажуугаар ташуур табилдахаяа аягүйрхэн, арбан шүдэ хам hуужа, энэ хөөрэлдөөе үнгэргэбэ.

* * *

Гүүртын адуулгашан Баади ахайн газаа Баторовай үндэр хээр үнихэнэй сойгоотой. Тамжад хүгшэн дабирхайгаа халаан гэхэдээ толгой эрьетэр дуугаржа, ороhон хүндэ гаражa ошохо сүлөө олгогүй.

— Хээтэй, хүнгэн шэнгэн хүдэлмэри оложо үг гэжэ хэлэгшэ hэн бэлэйт. Хажуудахи гүүртэдээ тугалшан боложо үгыт. Гэртэhээ ябаад хүдэлхэт,—гээд, Тамжад хүгшэндэ Олзо хандана.

— Тугал харахадаа ажалта үдэр олоо болохо хүн гүб?

— Олонгүй яаха hэм. Тугалнуудые бүтэн бүлеэн, hайнаар хараад байгаа hаа, ажалта үдэрhөө байха, шандаш хүртэжэ болохот. Тэрээн гухай hанаа зоболтогүй, арга хүргынь олохол-байхабди.

— Ягааш hайн юумэ гээшэб даа. Тиигэжэ намаяа нэгэ юумэндэ аhаажа үзыш. Өөрын хүн гээшэ нимэл даа. Үхибүүд бага, бэе муу гээд, хүдэлөөтүй тоонной хүн гээшэб. Теэд урдань хүдэлхэдэш ажалта үдэртэ абаха юумэн бага байдаг hэмнай даа.

— Хээтэй хүдэлжэ шадахал байхат.

— Тугалдаа зүб хүн аабзаб даа. Шамдааш туhа хүргэхэдэм болохо. Тугал, хурьга, поршоонхоёош асаржа үгөө hааш, адеэлүүлжэ үгэхэ hэн хаб даа.

— Газар дуулаг, гахай шагнаг ехэ. Мүнөөгүүр тиимэ юумэ бү хэлсэс. Зай хээтэй, тугалшантай болобот гэжэ гүүртынхиндатнай дуулгахам,—гэжэ хэлээд, Баторов гаражa ошоно. Тамжад хүгшэн элжэгэн дугы болон Баторовай урда хойно орон гаран ябажа үдэшэбэ.

Хөөмэгшэлүүлжэ хуллэгдэhэн амба сарай хусэ мэдүүлэн, хашаа хорёоной нгоо шабааhа шэбхэ зөөжэ байhан hаалишад зугаатай.

— Тамжад хээтэйн гашайда ягаа үни hууба гээшэбта?—гээд тэрэ хүгшэнэй адалган үгэтэй альбан жэльбэн зантайе мэдэhэн малшад эльгэ хатан энеэлдэнэ.

— Битнай таанадтаа тугалшаниие олооб,—тэхэтэйнь зэргэ, хэн тугалшаниие ,олоhыень таажа мэдэhэн hаалишад: «hүрхэйл тугалшантай болохомнай байна даа» гэлдэн ёготолно.

— Малша айлайхигүйгүү. Тамжад хээтэй тугал хаража ядахагүй, шадахал байха.

— Хай даа, дураа мэдыт даа,—гээд, Халзуу үг мат гэнэ.

—Бригадир ерэхэ. Тугалынь даалгажа үгөөрэйгты. Үглөөдэрhөө хүдэлэг,—гэhэн захиралта үгөөд, түрүүлэгшын орлогшо мордоо hэн.

Тамжад хүгшэнэй тугалшан болохо гэhэндэ hаалишад тиимэш ехээр дурагүйлхэнэгүй, харин улаан хэлэтые урдаа оруулхагүй үргэ аманhаань залхуурна хэбэртэй. «Адуулгашан Баади ахаймнай бүдүүн, сэхэ сэбэр, hайн хүн ха юм даа» гэлсэн, тэрэнэй hэшхэл [illegible] гүй байhандаа арсахаш

(Үргэлжэлэлынь 4-дэ)

НАЙ ДУУН

халзан хээрэ
аа ябсан хүмши?
налархай аад лэ,
аа ябсан хүмши?
байгаа hеашни,
аа сохомтойгоор.
ороо хаарэа
аа ябсан хүмши?
налархай аад лэ,
ябсан хүмши?
бэйгаа hаашни,
аа сохомтойгоор.
Д. Буянтуев

бэшэжэ абаба.

ашн ДАМБАЕВ

РХААДШЬЕ АМНАЙВ

аа суурхуулха
талаан бэлиг

ай
дамжаггүй.
адли бэшэ:

шэнжэтэй
үй, мүнхэ сэсэг.

е яахамнайб!

Үхибүүдэй булан

АШЫН БЭЛЭГ

(Үхибүүдтэ зорюулагдаhан рассказ)

Галсан табадахи класста hурана. Мүнөөдэр hургуулиhаа эртээр ерэн, суббото бшуу. Саг—үдэрэй тэнгэhээ үнгэрhэн хэбэртэй. Гэртээ ерэод hуутарнь, отоо баабай, юушьеб дархалхаар түхеэрбэ. Тиихэдэнь Галсан ехээр hонирхобо.

— Отоо баабай! Иихэдээ юугээ дархалхатнайб? Хоюулан хэхэмнай гү?—гэжэ хүбүүн асууба.

Балдан үбгэн сожоошье хүдэлөөгүй, харин шобтогорхон hахалаа хирэ хирэ эльбэдхинэ. Хүбүүн харюу хүлеэжэ ядахадаа, хэлэгшеэеэ дахин дабтаба. Үбгэн эсэгэнь нюдэнэйнгөө шэл абаад, аша хүбүүнэйнгээ урдаhаа гайхангяар сэхэ шэртэн:

— Ши, Галсан, үшөө бишыханш. Эритэй юумэ барихада аюултай. «Оhолдо оohор үгы» гэжэ халсэгшэ. Тиимэhээ гар, хүлөөшье эсхэжэ болохош. Дархалха саг байха, урдихаш,—гэжэ хэлэбэ.

—Үгы, бидэ hургуулидаа баhа дархалдагбди. hүхын эшэ хажэ шададагби, —гээд Галсан харюусаба.

— Юугээ хэлэнэш, ашамни. hургуулида ном шудалдаг гэжэ хүн хадаа тухайлдагби,—гээд үбгэн гайхана.

Галсанай досоо «долоо нохойн үхэhэндэл» болобо. Үшөөл бишыхан гэhэндэнь гомдонги hуугаа. Отоо баабайнь шарлатараа хатаhан хуурай хуhа болгоомжотойгоор хайна.

—Зай, отоо баабай! Хэлэhэндэм үнэншөөгүй hаа, hургуулидамнай ошоод хараарайгты. Тиихэдээ этигэхэл байхат,—гээд Галсан амяа даран дуугарба...

Галсанай hурадаг hургуули холо бэшэ, айлай дунда. hургуулиинь мастерской соо үхибүүд олон, булта шадаха шадаха ажалаа хэнэ. Ажал заадаг багша Петр Ханданович Галсанай отоо баабай Балдан үбгэниие хэшээлтэеэ танилсуулба.

Галсан нэгэ станогой хажууда мухарюухайда адлирхуу юумэ мүлинэ. Отоо баабай аша хүбүүнэйнгээ уран наринаар дархалжа байхые харахадаа ехээр хүхибэ. Хэлэhэн үгэдэнь үнэншэhэншье байгаа бэзэ.

Хүндэтэ айлшаниинь сайжа эхилhэн hаншагаа hабардаад, иигэжэ хэлэбэ:

—Мүнөө сагые урданайхитай яашье сасуудахагүйш. Үхибүүд үнэхөөрөө зүбөөр хүмүүжүүлэгдэнэ. Иихэдээл ажалша бэрхэ хүнүүд болохо бшуу.

Уданшьегүй хэшээл дүүрэбэ. Петр Ханданович Галсанай дархалhан hүхын эшые отоо баабайдань бэлэг болгон барибэ.

Үнэтэ бэлэг абаhандаа, Балдан үбгэнэй баясаhаншье гээшэнь аргагүй. Тэрээнhээ хойшо али нэгэн юумэ дархалхаа hанабал, аша хүбүүнэйнгээ hургуулиhаа ерэхые хүлеэжэ ядан hуугша hэн.

М. Осодоев.

Элдэб һонин

МОНУМЕНТ ЗОХЁОЛГЫН КОНКУРС СОНОСХОГДОО

Бурят ороной Россин гүрэнтэй һайн дурааараа нэгдэһэнһээ хойшо үнгэрһэн 300 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Хани барисаан» гэһэн архитектурна монумент табиха гэһэн тогтоол Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаба. Монументын проект зохёолгын конкурс соносхохо гэжэ Культурын, Коммунальна ажахын министерствонүүдтэ, уран зураашадай союзда даалгагдаа. Гоё һайхан монументын проект зохёолгын конкурс байгша оной февралиин 15-һаа, апрелиин 15 хүрэтэр үнгэргэгдэхэ.

Конкурсдо хабаадалсажа, проект зохёогшодто 3 шан барюулагдаха: 5 мянган түхэригэй нэгэ нэгдэхи шан, 3 мянган түхэригэй нэгэ хоёрдохи шан, мянган түхэригэй гурбан гурбадахи шан үгтэхэ.

Энэ конкурсые хүтэлбэрилхэ, зохёогдоһон проектнүүдые хаража үзэхэ ба гоё һайхан проектнүүдые зохёогшодто шан барюулхын тула Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Р. С. Сафронов түрүүтэй тусхай комисси байгуулагдаа.

М. Михайлов.

БАЯСХАЛАНДА ХҮРТЭБЭ

Байгша оной январь һарын нэгэ үдэр һэн. Улан-Удэ городой хэлхеэ холбооной 6-дахи почтын таһагай бэшэг зөөгшэ Галина Распутина, Вера Корчанова гэгшэд ээлжээтэ үдэртөө городой ажалшадта ерэһэн мүнгэ тараажа үгэхөөр айл бүхэндэ ошобо ха. Эдэ хоёр басагадай үйлсэ, кварталаар ябажа, бии мүнгэеэ тараажа үгэхэдэнь, үдэшэлэн тус тустань 100—100 түхэриг үлэшэһэн аад, эзэниинь үгы байшоо.

—Вера, ши мүнгэеэ бултынь тараагаа гүш?—гэжэ нүгөөдэнь почтын таһагта орожо ерэмсээрээ асууна.

— Үгы, сэхынь хэлэхэдэ 100 түхэриг үлэшэһэн аад, эзэниинь үгы, адресынь гээжэрхёо гээшэ гүб, яахашье аргаяа мэдэхээ болёод байнаб,—гээд тэрэнь урдаһаань харюусаба.

— Намдашье, тиимэ юумэн болоол!

Комсомол басагад кассирай алдажа үгэһэн мүнгэ почтынгоо таһагые даагшада бусааһан байха юм.

Залуу басагадай ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, үетэн нүхэдтөө жэшээ харуулһанайнь түлөө баясхалан соносхогдобо.

Н. Хазагаев.

БҮРГЭДЫЕ ЯАЖА ҺУРГАХАБ?

Хара далайн эрьеэр ажаһуугшад, мүн Туркмени, Киргизиин ангуушад зэрлиг харсага, бүргэдые заахан байхадань барижа тэжээгээд, агнуури хэдэг заншалтай юм.

Зэрлиг шубууд яагаад томо ангуудые барижа һуранаб? Ангуушад, нэн түрүүн, эдэ шубуудые дальбараа байхадань тэжээхэдээ, хахад жэлэй туршада мяхаар эдеэлүүлдэг байна. Энэ үе соо эдэнэр эзэнтеэ танилсажа, дададаг гээшэ. Удаа тээнь бүргэдэйнгөө тархида юумэ харахагүйгөөр арһа туулмаг угалдаг, хүлынь тушадаг. Бүргэдэйнгөө тархида угалһан туулмагаа нэгэ хоногой туршада абангүй байлгаха хэрэгтэй. Энэ үедэ бүргэд эдеэлхэшьегүй, амархашьегүй ёнотой. Хойто үдэрынь ангуушан үлэн бүргэдөө гар дээрээ абаад, аалиханаар тархидахи туулмагынь абаха хэрэгтэй. Тэрэнэйнгээ һүүлдэ мяха эдюулдэг юм. Эзэнэйнгээ гар дээрэһээ мяха абажа һуратарнь энэ туршалгаяа хэды дахин дабтаха ёнотой. Эдэ бүргэдынгөө һүүлдэ ангай дүрсэ (мануули) хэжэ, тэрэнэйнгээ нюдэн соонь түүхэй мяха хэжэ бүргэдтөө эдюулжэ һургадаг.

Бүргэдые агнажа һургахын тула хоёр ангуушад талада гарадаг. Нэгэниинь ангай дүрсэдэ мяха хээд хойноо шэрэдэг, нүгөөдэнь холохоно гээгдэжэ ябаад бүргэдэйнгөө тархидахи туулмагые абамсаараа агаарта табижархидаг. Ниидэжэ ябаһан бүргэд тэрэ шэрэгдэһэн ангай дүрсые харамсаараа добтолжо ородог. Энэ һүүлшынь «һургуули» гээшэ.

Ангуушад бүргэдөө һургаһанай удаа ёнотойл агнууридаа хээрэ гарадаг байна. Тэндэ хээрэ гараад ябахадаа шоно гү, али үнэгэ харахатаяа зэргэ бүргэдэйнгөө тархидахи туулмагынь абамсаараа табижархидаг. Агаарта дэгдэһэн бүргэд арьяатаниие харамсаараа хэдэхэн секундын туршада добтолжо ородог. Ангуушан бүргэдэйнгөө барихан арьяатаниие түргэхэн саг соо үбшөөд, мяхыень бүргэдтөө үгэдэг юм.

Манайшье республикын ангуушад бүргэдые барижа, мяхаша амитадые хюдахадаа хэрэглээ һаань, ехэ туһатай байха һэн.

М. Бакутин,
биологическа эрдэмэй кандидат.

Уран зураша **Н. Голованов**ай зураг.

Хилын саанаһаа

Советско-непальска хамтын коммюникеэ

КАТМАНДУ, февралиин 5. (ТАСС). Советско-непальска хамтын коммюникедэ Катманду городто гар табигдаба. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. К. Е. Ворошилов, Ф. Р. Козлов, Е. А. Фурцева Непалда байха үедөө, Непалай дээдэ зэргэтэ хаан Махендратэй, премьер-министр, гадаадын хэрэгүүдэй министр Б. П. Коиралатай, правительствын бусад гэшүүдтэй уулзажа, хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байна.

Хөөрэлдөөнүүд болон уулзалганууд хани халуунаар, үгэеэ хүсэдөөр ойлголсолгын, бэе бэеэ хүндэлэлсэлгын оршон байдалда үнгэрөө. Хоёр ороной хоорондохи харилсаан тухай асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүд болоо.

Советско-непальска хани ёһоной харилсаа саашадань хүгжөөхэ гээшэ ехэ удхашанартай гэжэ тооложо байһан тухайгаа хоёр тала коммюнике соогоо онсолон тэмдэглээ. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонууд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ туһалха гэжэ этигэжэ байһанаа тэдэнэр дахяад мэдүүлээ.

Буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха гээшэ дай хэхэ ябадал хэтэдэнь зайсуулан хорихогансахан лэ арга болоно гэжэ этигэжэ байһанаа хоёр тала элирхэйлһэн байна. Буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха, тэрэшэлэн ядерна зэбсэг туршалгые, хэрэглэлгые хүсэдөөр хорихо, тиигэжэ уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, бүгэдэниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ тухай Советскэ Союзай гаргажа байдаг угаа ехэ оролдолгые эб найрамдалда дуратай орон бологшо Непал тон үндэрөөр сэгнэнэ гэжэ Непалай дээдэ зэргэтэ хаан, правительство тэмдэглэһэн байна. Мүн Зэбсэгтэ Хүсэнүүдээ Советскэ Союзай нэгэ талаһаа хорооһониинь ехээр һайшаагдаа.

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха зорилгоор Советскэ правительствын абадаг хэмжээнүүдые, тусхайлбал, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой США-да ошожо, президент Д. Эйзенхауэртэй уулзаһые Непалай дээдэ зэргэтэ хаан, правительство һайшаагаа гэжэ коммюнике соо заагдана.

Болохоёо байһан дээдэ тушаалтадай зүблөөн хадаа энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха, хэлсээ хэхэ ябадалда үндэһэлэн уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэлгын бата бэхи үндэһэ һуури табих туһалха гэжэ найдажа хоёр тала элирхэйлэн м

Буу зэбсэг хуряалгаар хэмжээнүүдые абаха, з баруун оронуудай гүрэ ябуулагшадай бэе бэедэ лалсажа байхань, прави нуудые толгойлогшоноро байхань шухала гэжэ тоолодог байһыень совет һаналаа ханангяар тэ байна.

Непалда Советскэ Союзи экономическа, техническэ жа үзүүлхэ тухай СССР Н рой хоорондо баталагдаһ нэй бэелүүлэгдэжэ эхилһ нанги байһанаа хоёр тала лэн мэдүүлээ гэжэ комм түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

Советскэ гүрэнэй ажал шадай Непалда, Непалай гэтэ хаан Махендрын СССР шалга Советскэ Союз Непа хоорондохи хани харилсаа бэхижүүлхэ, хоёр ороной а да зорюулан бүгэдэниитын рамдал, хани барисаа б агууехэ хэрэгтэ туһалха гэжэ байһанаа хоёр тала налтайгаар элирхэйлэн м

Советскэ хүндэтэ айлшад Непалһаа Индидэ бусажа ерэбэ

ДЕЛИ, февралиин 5. (ТАСС). СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Ф. Р. Козлов, СССР-эй Верховно Советэй депутат Е. А. Фурцева, тэдэнтэй суг ябалсаһан хүнүүд мүнөөдэр Непалһаа эндэ бусажа ерээ.

Советско-индийскэ хамтын коммюнике

Советскэ түлөөлэгшэдэй Делидэ байхадань, ондоо нютагуудаар аяншалхадань Индиин олониитэ тэдэниие хани халуунаар угтаа гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ.

К. Е. Ворошилов, Ф. Р. Козлов, Е. А. Фурцева, тэдэнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Индиин Республикын үдэртэ зорюулагдаһан һайндэрэй Делидэ болоходонь байлсаһан байна. Удаань тэдэнэр орон соогуур ойр зуура аяншалаа.

К. Е. Ворошилов, Ф. Р. Козлов, Е. А. Фурцева Индиин президент Р. Прасадтай, премьер-министр Дж. Нерутэй, Индиин правительствын бусад гэшүүдтэй уулзажа, хани халуунаар хөөрэлдөө. Хоёр орондо алинданшье хамаатай асуудалнуудые, тэрэ тоодо мүнөөнэй уласхоорондын байдалай асуудалнуудые, тэрэшэлэн Индиин хүгжэлтын ойрын болон холын хараата түсэбүүдые премьер-министртэй хөөрэлдэхэдөө тэдэнэр зүбшэһэн байна. Инди Советскэ Союз хоёрой хоорондохи харилсаанай хани һайнаар хүгжэжэ байһан тухай хоёр талын һаналаа ханангяар элирхэйлэн мэдүүлһэн тухай коммюнике соо заагдана. Энэ хадаа энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһо баримталдаг, эб найрамдалые ехээр хүсэн эрмэлзэдэг байһанай үрэ дүн болоно.

Һүүлэй үедэ уласхоорондын шахардуу байдал зарим зэргээр һуларааа гэжэ һаналаа ханангы байһанаа хоёр тала тэмдэглээ, мүн дээдэ тушаалтадай зүблөөнэй майда зарлагдаха болоһые һайшаагаа.

Бата бэхи, удаан сагай эб найрамдал хангаха. дайнай аюулһаа айха, һүрдэхэ ябадал зайсуулха, даб дээрэхи шухала эрхэ нүхэсэл болохо байһан буу зэбсэг хуряалгые бэелүүлхэ шухала гэжэ хоёр тала онсолон тэмдэглэһэн байна.

Зэбсэгтэ Хүсэнүүдээ Советскэ Союзай нэгэ талаһаа дахяад горьтойгоор хорооһыень Индиин правительство һайшааха зүүраа, энэ ушар эб найрамдалай тэмсэлдэхи шухала алхам болоно гэжэ тооло гэжэ коммюнике соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Термоядерна зэбсэг, хүн зониие олоор хюдаха бусад хэрэгсэлнүүдые заатагүй хорихо шухала гэжэ хоёр тала тоолоно гэжэ коммюнике соо саашадаа заагдана.

Хоёр ороной хоорондохи эконом ческа болон соёл культурын харилсаанай асуудалнуудта зарим шэнжэлэл хэгдээ гэжэ коммюнике соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Хоёр ороной хоорондохи соёл культурын харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ зорилгоор соёл культурын болон научна харилсаа холбоон тухай хэлсээн баталагдаха байна.

К. Е. Ворошилов, Ф. Р. Козлов, Е. А. Фурцева болон Дж. Неру хадаа һанал бодол тухайгаа хөөрэлдэхэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахые, арадуудай үгэеэ бүри һайнаар ойлголсодог болохые хоёр ороной шууд сэхээр эрмэлзэдэг байһан тухай мэдүүлхэ аргатай байгаа гэжэ коммюникегэй түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

Индиин Республикын президент Раджандра Прасадые 1960 ондо Советскэ Союзда айлшалхыень СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов уряа. Энэ уряалынь баясхалантайгаар хүлеэн абтаа.

К. Е. Ворошиловай, Ф. Р. Козловой, Е. А. Фурцевагай, тэдэнтэй суг ябалсаһан хүнүүдэй Индидэ аяншалжа, Индиин правительствын гэшүүдтэй, бусад хүнүүдтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдынь үрэ ехэтэй байгаа, Инди болон Советскэ Союзай хоорондохи үгэеэ ойлголсолгые болон хани барисаае саашадань бэхижүүлгэдэ туһалха байна гэжэ коммюнике соо заагдана.

Советскэ Союзай болон Индиин хоорондохи хани ёһоной харилсаан хоёр ороной арадуудай аша туһада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ зорюулагдан саашадаа улам хүгжэн бэхижэхэ гэжэ батаар этигэжэ байһанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлээ.

А. И. Микоян Кубада ерэбэ

ГАВАНА, февралиин 5. СССР-эй Министрнүүдэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи А. И. Микоян Кубын Респ правительствын урялаараа да үсэгэлдэр нютагай сага 6 минутада «ИЛ-18» са ерээ. Кубын премьер-мин дель Кастро, Кубын пра вын гэшүүд, урда тээнь да ерэһэн, СССР-һээ М байдаг элшэн сайд В. И. Кубын олониитын түл А. И. Микояниие аэродр угтаа.

Наука, техникэ болон со турын талаар СССР-эй т нуудые харуулһан выстав бын ниислэлдэ А. И. Мико нөөдэр нээхэ юм.

А. И. Микоян Кубад президент О. Дортикос уулзаба

ГАВАНА, февралиин 5. СССР-эй Министрнүүдэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи А. И. Микоян Кубын Респ президент Освальдо До ошожо уулзаа. А. И. Ми вальдо Дортикос хоёр хан наар хөөрэлдэһэн байна.

Италиин компартиин хүтэлбэрилэгшэ органууд һунгагдаба

РИМ, февралиин 5. Италиин Коммунистическ тиин IX съездын дүүрэнхэ лээр, партиин шэнээр һун Центральна Комитедэй болоо гэжэ «Унита» газет сэнэ. Съезд дээрэ һун Центральна шалгалтын ко гэшүүд пленумдэ хаба ЦК-гэй генеральна сек Пальмиро Тольяттиие, ге секретариин орлогшоор Лонгые пленум һунгаа.

Пленум хадаа партиин тэлбэриие болон секре һунгаһан байна. Централь галтын комиссиин түрүү Мауро Скоччимарро һунга

ТОХИР ХУРГАН АШАН ТЭЭШЭЭ

(Үргэлжэлэл)

* * *

«Һонгино һөни һүргөө амтатай» гэдэгтэл, хорёод гаран тугал даажа абаһан Тамжад хүгшэн уяанай морин шэнги ульгам, ехэ шударгыгаар хүдэлжэ эхилбэ. Гүүртын бусад тугалнуудые Марина басаган хараһаар. Тамжад хүгшэнэй орохын урда тээ харуулһа һайнтай байһан тугалнууд өдэргэн, үдэр бүхэндэ шэгнүүрээ ехээр нэмээжэ байһан байгаа. Тамжад хүгшэнэй тугалнууд түрүүшээр һайн зангаараа үдэр, һарые үнгэргэбэ. «Бараг тугалшантай болоо хабди» гэжэ һанаһан һаалишадай һанаан амаранги. Тугалшан Тамжад гүүртынхиннээрээ дадалсажа, тэндээ хан хадага болонхой.

Уларилай дулаархалаар уула хадын энгэр майла, наруули газарнуудаар ногоон бултайжа эхилбэ. Тиигэбэшье үхэрэй хэлэндэ үлэн хагданһаа ондоо юумэн торсолдоногүй. Тэрэ үедэ хайдагаар һаалгадаг үнсэдэй тугалнууд һу, үбһөөр лэ тэжээгдэнэ.

«Тамжад хээтэй тугалда эдюулхэ һу, үбһэ өөр тээшээ эхээр татаха, булимтархa һанаатай гээшэ хаа. Теэд тугалнуудынь өөдэлсэгүйхэн» гэжэ Марина дотороо бодобошье, тэрээн тухай хүүр болгожо хүнүүдтэ юумэ хэлэнэгүй. Заримдаа Маринын тугалда эдюулхэеэ абаад, хотон соо табиһан һүниинь дундаршоод байдаг болобо. «Хии һэбэлнэгүй ха юм, ямар юумэн эдижэрхинэ гээшэб» гэжэ һанаһан Марина тэрээн тухай хүнүүдтэ баһал хэлэхэеэ түбэгшээнэ.

Нэгэтэ үдэшэлэн Баади үбгэн түүртын тугалнуудые хаража ерээд, «Шинии харадаг тугалнууд Маринын тугалнуудһаа гарьданги муу болоод байна» гэжэ хүгшэндөө ажаглалта хэбэ. «Эдюулдэг юумыень яһала эдюулнэб. Жэжэ муу тугал намда үгтэшоо ха юм» гээд, ойро дүтэ халдахаанагүй.

Маринын малай хотон соо орохотойнь зэргэ тэндэ табиһан хүнэгтэй һүнэйнь хажуугаа тудхуур барихан Тамжад хүгшэн бурд гээд ябашаба. Харан гэһээ һүниинь баһал дундаршахай. Тамжад хээтэйгээ тиигэхэ юм гэжэ һанаагүй байһан Марина гайхаһандаа:

— Хээтэй, иихэдээ яана гээшэбта? — гээд асууба.

—Шинии тугал томо, минии тугал жэжэ. Хамаг һайн тугалаа шэлэжэ абааш, —гэжэ Тамжад хүгшэн убайгүй дуугарна.

—Һүмни ходол хулгайда ороно. Иигэжэл үгы болошодог юумэ һэн ха юм.

— Намайе хулгайшан гээ гүш. Колхозой тугалда эдюулхэ юумэ абахадам, хулгай хээш гэжэ хэншье хэлэхэгүй, — гээд Тамжад хүгшэн няатаһарна.

«Сагаан тэмээнэй гэдэһэн хахараа» гэһэндэл, Баадиитнай хурьга, тугал, поршоонхонууд һу, талхан, үбһэн дээрэ сагаалшанхай. Тиихэдэ Тамжадай хаража байһан гүүртын тугалнууд улам доройтон муудана.

* * *

Ажалһаа ерэхэдээ Баади үбгэн ехэ ууртай, үгэ дуугүй һууба. Эсэгынгээ иигэхые хараагүй үхибүүдынь тэрэнэй шарайе адуулан, гэм хэжэрхиһэн юумэд шэнги бэлтэгэшэлдэн, неэшэнэйнгээ саагуур шэбээлнэд. Баади үбгэнэй юундэ сухалдаһые таажа мэдэхын артагүй. Түбһэн юумэндэ уурлахагүй, уужам досоохитой хүн ха юм:

—Наһаараа колхозой малай хойноһоо оролдожо ябан гэһээ, ши хэдэхэн һара соо хүдэлөөд...

— Яагаа хүнбиб? Юунэйхии ами арһандаа бүтэбэш. Хүдэлхын хажуугаар таанадай эдихэ юумэ хэжэ барлаг болоһом багадаабы,—гээд халуун бурма руу уһа адхаһандал Тамжад хүгшэн ганиршаба.

— Өөрынгөө тугал, хурьга колхозой тугалтай жэшээд хара. Хайшаа болоод байгшааб. Хамтын юумэнэй ойро хургааараа хүрэжэ болохогүй гэжэ мэдэхээ яанаш.

— Колхозой хүзүүн бүдүүн даа. Гурба —дүрбэн хурьга, тугалай эдихэ юумээр үгырээд орхихогүйл байха. Ялгаа эдихэ, үмдэхээ мэдэгшэгүйбта. Миниил бэлдэһэн юумэн дээрэ ябахадаа тиигэгшэ гүг. Намар болоходо поршоонхонууднайш ехэ хэрэг бүтээхэ даа.

— Тугал хаража шадахагүй һаа—бэли, гара. Тэдэ тугалнуудшни зундааш өөдэлхэгүй, намар болоходо булта үхэхэ. Тиихэдэ ши харюусаха болохош.

—Бэрхэдээд хүнһөө үлүү болоһон юумэш үгы агша. Уладуудай магтахада, һайбша бологшо гүш,—гэжэ байгаад Тамжад хүгшэн уймарлаба.

— Мүртэйгөөр хүдэлхэгүй юумэ һаанш —үглөдэр правленидэ ошожо дуулгаад, орондош ондоо хүниие оруулуулхаб,—гэжэ байгаад Баадитан тоосолдобо.

Нээрээшье Тамжадай хараһан тугалнууд түрүүшын ногооноор шэшэжэ, бүхэли зундаа өөдэлбэгүй. Үлэн тугалнууд гансада ногоо садатараа эдин гэхэдээ, доторoо хүдэлжэ нэрбэгдээ ха юм. Тиигэжэ муудаһан тугалнууд бужуу хамууда баригдан, үһэ ноохониинь үрзылдэжэ, даахиршаба. «Тугал буруугай үбшэн бии болоо» гээд, Тамжад хүгшэн хүниие ойро дэргэдээ халдаангүй, бэеэ сагааруулна. Тэдэ тугалнуудые аргалха гээд малай эмшэн ветеринарнууд хэды гүйлгэлдөө гээшэб. Тиихэдэ Маринын хараһан тугалнууд, үлезһэн сууха шэнги монсойлдон, үһэ ноохоёо елытэр долёошонхой.

Намар буруунуудые гүүртэ болгон илгахада, Тамжадай хараһан буруунуудһаа муу мал үгы, үлхээтэй арһа яһан байгаа. Тиимэ мал намарай түрүүшын ольбоноор сошордон, хүлһөө бууха дээрээ хүрэнэ.

Тугал буруунууд эзэнэй мууһаа иигэжэ доройтоод, ашаг шэмэ муутай мал болодог бшуу.

Президент Гронки Советскэ Союз орохоёо гараба

РИМ, февралиин 5. (ТАСС). Советскэ Союзда албанай хэрэгээр аяншалхаяа Италиин Республикын президент Джованни Гронки Римһээ мүнөөдэр гараа.

Мордохынгоо урда тээ президент иигэжэ мэдүүлээ. Минии «аяншалгые һайн сэдьхэлэй аяншалга гэжэ тооложо болохо байна». «Саашадаа аюулгүй, амгалан тайбанаар һууха хэрэгтэ туд бүхэндөө туһалха ёнотойбди гэжэ правительство, би тоолонобди» гэжэ тэрэ хэлээ.

Президент Гронки Копенгагенда хоноод, февралиин 6-най үглөөгүүр Москвада ерэхэ юм.

Советскэ гүрэнэй ажал-ябуулагшадай США-да ошоод байһан тухай

МАЙАМИ, февралиин 5. ТАСС-эй корреспондент В. Богачев иигэжэ мэдээсэнэ: Нарата дулаан Майамиин хүн зон совет арадай түлөөлэгшэдые, СССР-эй гүрэнэй ажал-ябуулагшадай делегациин гэшүүдые угаа ехэ хүндэтэйгөөр, хани халуунаар угтаа.

Үглөөгүүр советскэ айлшад вертолет болон дирижабльда һуужа ниидэлгэ хээ, нютагай һургуулинуудай нэгэндэ ороо, Майами городой үзэсхэлэн һайхан юумэнүүдые хараа.

Үдэрынь Майамиин нэгэдэхи национальна банкын түлөөлэгшэд совет айлшадай хүндэлэлдэ зорюулан уулзалга хээ.

Майамиин городой засагаархид үдэшэнь «Американа» гэжэ отель соо обед хэжэ, СССР-эй гүрэнэй ажал-ябуулагшадые хүндэлөө.

Үсэгэлдэр үдэшэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Д. С. Полянский Майами городой хүн зондо хандан, телевиденеэр үгэ хэлээ.

Хүлэмэ

Февралиин 7-ной про

18.00 — Ухибүүдтэ зорюу «Заралевинагай дуунууд». 16 нофильмнүүдһээ абтаһан в 18.45—«Нөөсэ, арга боломжо лэгдэн ашаглагдана» гэһэн да 19.05—Хойто зүгэй арадай д концерт. 19.55—ород драмын табиһан «Иванов» гэжэ зүж таж. 21.20—Радиошагнагшада лаар эмхидхэгдэһэн концерт. Ирагуу дуунуудые Варначев д

Саг

Гидрометбюрогой мэд ёһоор, мүнөөдэр республика үүлэтэйшэг байха, бага зэрг орохо. Баруун зүгһөө һулахан хилха. Улан-Удэ городто 24—26 градус хүйтэн байха. 14—16 градус хүйтэн болох леэгдэнэ.

Февралиин 8—9-нэй үд республика дотор үүлэтэйшэг саһан орохогүй. Баруун хойн лаханаар һалхилха. Һүниинд аймагуудта 31—36 градус, б магуудта 26—31, үдэрынь хой гуудта 19—24, бусад аймагуу 17 градус хүйтэн болохо.

Редакторай орлогшо
С. БАЛЬЖИНИМА

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, пропаганды —34-05, сельского хозяйства и советского строительст —47-59, промышленности и транспорта. информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49. отдел переводов. корректорская 35 95. бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01266. г. Улан-Удэ, Типография Министерства культуры Бурятской АССР Зак. №